

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності

**з дисципліни ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ
ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ**

спеціальність 6.030402 «Правоохоронна діяльність»
для здобувачів вищої освіти 4 курсу факультету ЗН ННІ ПОЗН,
що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Дніпро – 2016

Конспект лекцій підготував **Кононець В.П.** – старший викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, майор поліції.- 197 с.

Рецензенти:

Манза С.В., заступник начальника ГУНП в Дніпропетровській області
полковник поліції.

Приймаченко Д.В., проректор з наукової роботи Університету митної справи та фінансів, д.ю.н., професор.

Конспект лекцій обговорений та схвалений на засіданні кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності
08 липня 2016 р.,
протокол № 1

**ТЕМА 1. ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ
(2 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Правова основа діяльності підрозділу дільничних офіцерів поліції.....10
2. Поняття, завдання та функції підрозділу дільничних офіцерів поліції.....13
3. Система та структура підрозділу дільничних офіцерів поліції.....18

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Підручники

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: особлива частина: навч. посіб. / Т.П. Мінка, О.М. Обушенко, Д.Г. Заброра та ін.; за заг. ред. С.М. Алфьорова. – Х. : Право, 2013. – 312 с.
2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: загальна частина: навч. посібник / Кол. авт.; // за загал. редакцією д-ра юрид. наук, проф., С.М. Алфьорова. – Дніпропетровськ : 2014. – 216 с.
3. Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. О.М.Бандурки. - Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. – 305 с.
4. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть Особенная: Учебник.— Изд. 3-е, исправ. и доп. // Под ред. д-ра. юрид. наук, проф., акад. РАЕН А.П. Коренева.— М.: “Щит-М”, 2001.— 360с.
5. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ (Загальна частина). Підручник //Авт. колектив (Ю.І. Римаренко, Є.М. Моїсєєв, В.І. Олефір – керівники).– К.: КНТ. 2008. –816 с.
6. Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки.—Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, “Еспада”, 2000.— 368с.

**Навчальні посібники, інші дидактичні та
методичні матеріали**

7. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ / Є.М. Моїсєєв (заг.ред.). — К. : КНТ, 2008. — 263с.
8. Адміністративна діяльність: Навчальний посібник. – Львів: Вид-во ЛьвДУВС, «Правова єдність», 2009. – 432 с.
9. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Навчальний посібник / за заг. ред.. Моїсєєва Є.М. / Сущенко В.Д., Олефір В.І., Константинов С.Ф. та ін. – К.: КНТ, 2008.–264 с.
10. Адміністративна діяльність: Навч. посібник / За заг. ред. О.І. Остапенка. – Л.: Афіша, 2002. – 52с.
11. Бельский К.С. Полицейское право: Лекционный курс / Под ред. канд. юрид. наук А.В. Куракина.— М.: Изд-во «Делор и сервис», 2004.
12. Губанов А.В. Полиция зарубежных государств: основные черты

организации и деятельности. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1991. – 101 с.

13. Доненко В.В., Гаркуша В.В. Безпека дорожнього руху: дослідження в юридичних науках / Доненко В.В., Гаркуша В.В. // Посібник. – Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2011. 65 с.

14. Доненко В.В., Гаркуша В.В. Безпека дорожнього руху в наукових працях українських вчених / Доненко В.В., Гаркуша В.В. // Посібник. – Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2011. 80 с.

15. Протидія насильству в сім'ї органами внутрішніх справ МВС України: посібник-практикум для курсантів факультетів підготовки фахівців для підрозділів поліції громадської безпеки вищих навчальних закладів, МВС України / Укладачі: Мінка Т.П., Гаркуша В.В., Репан М.І. - Дніпропетровськ, 2013. - с. 65.

16. Зразки протоколів про адміністративні правопорушення, складання яких підвідомче Національній поліції: практ. посіб./авт.-уклад.: Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховеря та ін. – Х. Право, 2016. – 182 с.

17. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» : Науково-практичний коментар / Кол. авт. –Х. : Право, 2016. – 178 с.

18. Олефір В.І., Черній В.В., Лошицький М.В. Охорона громадського порядку в сучасних умовах. Навч.-метод. посіб. – К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2003.– 133 с.

19. Організаційно-правові основи охорони громадського порядку в сучасних умовах: Науково-практичний посібник / Новіков В.В., Чистоклетов Л.Г., Ковалів М.В., Скиба Л.Д. – Львів, 2003. – 136 с.

Монографії та наукові видання

20. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки: Монографія. – Дн-ськ: Україна, 2001. – 430 с.

21. Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. – Д.: Поліграфіст, 2002. – 416 с.

22. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. – Дн-ськ: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 2003. – 448 с.

23. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Протидія насильству в сім'ї» з використанням інтерактивних технологій для перепідготовки працівників патрульної поліції Національної поліції України [Текст] : [метод. рекомендації.] / Мінка Т.П., , Гаркуша В.В., Репан М.І., Жиялков М.І. – Д. : ДДУВС, 2016. – 34 с.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ**Конституція та Закони України**

1. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).
4. Кримінальний кодекс України від 1 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131.
5. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 19 листопада 2012 р.
6. Кодекс адміністративного судочинства. –К., 2005.
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р.
8. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 52. – Ст. 455.
9. Про громадянство України. Закон України від 18 січня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 9. – Ст. 342.
10. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 р. // Голос України.–2003.–29 липня – № 139.
11. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Закон України від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
12. Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006.- № 29.
13. Про звернення громадян. Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
14. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. із змінами та доповненнями // Голос України. – 1992. – 13 листопада.
15. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
16. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Голос України.–2002.–27 березня.
17. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 р. // Голос України. –1995. – 23 лютого

18. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. –1993. – № 35. – Ст. 358.

19. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 01 грудня 1994 р. // Голос України.– 1995.– 17 січня

20. Про правовий режим надзвичайного стану. Закон України від 16 березня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – Ст. 588.

21. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від від 22.09.2011 № 3773-VI // Голос України. – 12011.

22. Про прокуратуру: Закон України від від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014.

23. Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI // Голос України.– 2011.

24. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України.– 2000.–№ 40.– Ст.338.

25. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України.– 2005.– № 52.–Ст.565.

26. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005.– № 48.–Ст.483.

27. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15 листопада 2001 р. // Відомості Верховної Ради України.–2002.–№ 10.– Ст. 70

28. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 31. – Ст. 338.

29. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними: Закон України від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995.– № 10.– Ст.62. (в редакції Закону України від 8 липня 1999 р. //Відомості Верховної Ради України. –1999.– №36.– Ст. 317.)

ПІДЗАКОННІ ПРАВОВІ АКТИ

Акти Президента України та Верховної Ради України

30. Указ Президента України від 09.12.2015 № 693 «Про День Національної поліції України»

31. Про додаткові заходи щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам: Указ Президента України від 18 червня 2008 р. // Урядовий кур'єр від 25.06.2008 - № 115

32. Про заходи щодо забезпечення особистої безпеки громадян та протидії злочинності: Указ Президента України від 19 липня 2005 р. № 1119 //

Урядовий кур'єр.– 2005.– № 135.– 23.07.

33. Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 // Офіційний вісник Президента України. – 2015. № 2.– Ст.. 154

34. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 07 лютого 2008 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2008.– № 5.–Ст. 207

35. Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей: Указ Президента України від 5 травня 2008 р. //Урядовий кур'єр від 14.05.2008 - № 86.

36. Про додаткові заходи щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, громадського порядку та посилення боротьби зі злочинністю: Указ Президента України від 28 березня 2008 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2008.– № 8.– Ст.. 433

37. Про заходи щодо зміцнення правопорядку і посилення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та правоохоронних органів: Указ Президента України від 15 грудня 2006 року № 1087/2006

38. Про додаткові заходи щодо запобігання зникненню людей, удосконалення взаємодії правоохоронних та інших органів виконавчої влади в їх розшуку: Указ Президента України від 18.01.2001 № 20

39. Про додаткові заходи щодо боротьби з відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом від 19.07.2001 № 532

40. Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Указ Президента України від 10.12.2001 № 1199

41. Про заходи щодо подальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян : Указ Президента України від 18.02.2002 № 143

42. Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією: Указ Президента України від 06.02.2003 № 84

43. Про заходи щодо розвитку системи протидії (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму : Указ Президента України від від 22.07.2003 № 740

44. Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження та про паспорт громадянина України для виїзду за кордон : Постанова Верховної Ради України від 26.06.1992 № 2503

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

45. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877

46. Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від від 16.09.2015 № 730

47. Про утворення територіального органу Національної поліції» (Департамент захисту економіки як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції від 13.10.2015 № 830
48. Про утворення територіального органу Національної поліції: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015 № 831 (Департамент кіберполіції як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції
49. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576
50. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивою та дратівливою дії: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.1993 № 706
51. Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 1991 р. № 114. / Оголошено наказом МВС України № 358 від 13 вересня 1991 р.
52. Правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку в Україні: Затверджені постановою Ради Міністрів УРСР від 27 лютого 1991 р. // ЗП УРСР. - 1991. - № 3. - Ст. 18
53. Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 616
54. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. №1363.

Нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади

55. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення, та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: Затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. за № 622.
56. Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України № 550 від 11.11.2010 р.
57. Про забезпечення зачитування основних прав затриманих під час затримання громадян за підозрою у вчиненні злочину або у зв'язку з учиненням адміністративного правопорушення: Вказівка Кабінету Міністрів від 12 квітня 2006р. №338
58. Про забезпечення охорони громадського порядку й безпеки громадян під час підготовки та проведення масових заходів: Розпорядження Міністра внутрішніх справ від 11 червня 2005 р. № 484
59. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішні їх справ України заяв і повідомлень про

вчинені кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 06 листопада 2015 р. № 1377.

60. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. №1363.

61. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, МВС від 07.09.2009 № 3131/386 „Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї”. (Зареєстровано в Мін'юсті 30.09.2009 за № 917/16933)

62. Положення Про патрульну службу: Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796

63. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376

64. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказ МВС, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735

65. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395

66. Про реалізацію повноважень Національної поліції з видачі та анулювання дозволів: наказ МВС України від 29.12.2015 № 1644

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Метою лекції є засвоєння знань щодо основ адміністративної діяльності дільничних офіцерів поліції, з'ясування поняття та змісту поняття адміністративної діяльності дільничних офіцерів поліції, основних положень Закону України «Про Національну поліцію», а також нормативно-правових актів, що визначають адміністративну діяльність підрозділу дільничних офіцерів поліції.

ВСТУП

Службі дільничних офіцерів поліції належить провідна роль у вирішенні основних завдань, покладених на поліцію, щодо охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю. Дільничний офіцер поліції – рятувальник і порадник, він – перший, до кого звернеться за допомогою пересічний мешканець як великого міста, так і крихітного селища. Дільничні офіцери поліції, як сімейні лікарі, повинні знати та впливати на ситуацію у кожній «хворій родині». В

більшості випадків, по роботі саме цього підрозділу населення дає оцінку діяльності поліції в цілому. Не випадково з боку керівництва держави, МВС України підрозділу дільничних офіцерів поліції надається особлива увага.

Сьогодні основні критерії оцінки роботи дільничного - це стан громадського порядку і криміногенної ситуації на ділянці. Велике значення надається професіоналізму дільничного офіцера умінню його працювати з людьми, знанню території адміністративної ділянки, його особливостей і населення, яке проживає на ньому, рівнем довір'я до нього з боку населення.

I. ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Правове регулювання діяльності дільничних інспекторів поліції здійснюється значною кількістю нормативних актів, які відрізняються один від одного за багатьма ознаками - суб'єктами правотворчості, юридичною силою, порядком прийняття, назвою, порядком набрання чинності та дії тощо. Оскільки дослідження ознак поділу правового регулювання діяльності ДІМ не є метою нашої роботи, доцільно розглянути правове регулювання такої діяльності за однією, на нашу думку, найбільш суттєвою ознакою - юридичною силою.

Конституція безпосередньо не регулює діяльність дільничних інспекторів у зазначеній сфері. Однак в ній закріплені загальні засади діяльності державних органів. Згідно ст. 19 Конституції України органи державної влади, їх посадові особи (якими є і дільничні інспектори) зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Конституцією України (ст. 3) закріплено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Права і свободи останньої, їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення цих прав і свобод є її головним обов'язком.

Центральне місце в механізмі правового регулювання діяльності дільничних інспекторів поліції займають норми законів та підзаконних актів. Причому їхнє значення в процесі становлення правової держави має постійно зростати, оскільки верховенство закону є її невід'ємною ознакою. Верховенство закону виявляється, в першу чергу, в суворій відповідності йому всіх інших нормативних актів тому, що закони мають вищу юридичну силу.

Для правового регулювання діяльності дільничних інспекторів поліції першочергове значення мають такі законодавчі акти: закони України "Про Національну поліцію", "Про звернення громадян", "Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі", "Про дорожній рух", "Про оперативно-розшукову діяльність", "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю", "Про боротьбу із корупцією"¹, Кодекс

¹ Про боротьбу з корупцією: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.

України про адміністративні правопорушення тощо.

Повноваження дільничного офіцера по здійсненню профілактичної роботи повністю відповідають низці міжнародних правових актів, які передбачають виконання поліцейськими відповідних повноважень. До таких правових актів можна віднести:

Європейський кодекс поліцейської етики від 19.09. 2001 р. одним із завдань поліції визначає попередження злочинності і боротьба з нею.

Згідно мандату *Експертного комітету з поліцейської етики і проблемам, пов'язаним зі здійсненням функцій поліції (PC-PO) під керівництвом Європейського комітету з проблем злочинності (CDPC) від вересня 1998 р.* : Функція попередження злочинності вирішується по різному в державах-учасниках, але в більшості випадків зазвичай вважається, що вона належить до загальної відповідальності держави. Попередження злочинності часто поділяється на соціальне попередження та на ситуаційне попередження, обидва з яких належать до відповідальності поліції.

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;
- 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;
- 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення.

В системі Національної поліції основним суб'єктом, який виконує повноваження з профілактики правопорушень та злочинів є дільничний офіцер. Згідно з п.2.1. Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України» *основним завданням дільничного інспектора є проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед жителів адміністративної дільниці. Охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки на території, що обслуговується.*

2. Особливості організації проведення загальної та індивідуально-профілактичної роботи дільничним офіцером на адміністративні дільниці.

Профілактика правопорушень дільничним офіцером – це обов'язкова діяльність, яка спрямована на виявлення та усунення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень (як кримінальних, так і адміністративних), а також виявлення осіб, які схильні до вчинення правопорушень, та застосування заходів, щодо виправлення таких осіб.

Профілактична діяльність дільничного офіцера має базуватися на наступних принципах:

– *законності* – дільничний офіцер при здійсненні профілактичної роботи має суворо дотримуватися вимог Конституції та законів України (зокрема, Закону України «Про Національну поліцію», Кримінального процесуального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших). Здійснюючи профілактичну роботу, дільничний інспектор повинен здійснювати лише ті заходи, які передбачені законодавством;

– *гуманізму* – всебічний захист прав та свобод громадян під час здійснення профілактичної діяльності;

– *гласності* – систематичного висвітлення у статистичних даних, засобах масової інформації відомості про профілактику правопорушень. Постійно інформувати громадськість, жителів дільниці про стан правопорушень, які вчиняються та про здійсненні заходи у їх профілактиці;

– *диференційованого підходу* – під час здійснення профілактичних заходів, застосування певних обмежень, пов'язаних з ними, враховувати індивідуальні особливості осіб, які перебувають на обліках, або які схильні до вчинення правопорушень (тяжкість порушення, каяття тощо).

– *плановості та прогнозування* – дільничний інспектор повинен бути обізнаний стосовно стану та видів правопорушень (кримінальних чи адміністративних), які вчиняються на дільниці та у регіоні задля того, щоб здійснювати прогноз їх зростання чи зменшення, що дозволить розробити та спланувати відповідні профілактичні заходи на адміністративній дільниці;

– *взаємодії та координації* зусиль з профілактики правопорушень з громадськістю, іншими суб'єктів профілактики правопорушень;

Здійснюючи профілактику правопорушень дільничний офіцер займається профілактичною роботою.

ч. 14 п. 1.6 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

Профілактична робота дільничного інспектора - здійснення організаційно-практичних заходів з проведення загальної та індивідуальної профілактики правопорушень на адміністративній дільниці.

Отже, здійснюючи профілактичну роботу, дільничний офіцер виконує організаційно практичні заходи з проведення таких видів профілактики правопорушень:

- загальна профілактика;
- індивідуальна профілактика.

ч. 14 п. 1.6 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

Загальна профілактична робота - комплекс заходів, спрямованих на виявлення причин та умов, які призводять до скоєння правопорушень, їх усунення в межах своєї компетенції, проведення профілактично-роз'яснювальної роботи серед громадян.

Заходи загальної профілактики спрямовуються на усунення загальних причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень. До цих заходів відносяться:

- профілактичні обходи дільниці. Проводиться під час обходу адміністративної дільниці;
- профілактичні перевірки місць можливого вчинення правопорушень (ринки, школи, заклади відпочинку тощо);
- роз'яснення серед населення, окремих його категорій, посадових осіб підприємств, організацій чи установ положень законодавства України з питань профілактики правопорушень (адміністративних і кримінальних), щодо усунення причин і умов, які сприяють їх вчиненню, відповідальності за протиправні діяння. Проводиться під час зустрічей з населенням, обходу адміністративної дільниці, через засоби масової інформації;
- інформування населення, яке мешкає на дільниці, про стан правопорядку, засоби та методи захисту громадян і власності від правопорушень. Проводиться під час зустрічей з населенням, обходу адміністративної дільниці, через засоби масової інформації ;
- інформування органів державної влади, заінтересованих міністерств та інших органів виконавчої влади про наявні обставини, що можуть сприяти вчиненню правопорушень, для вжиття заходів щодо усунення цих обставин.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Розробка і прийняття зазначених нормативних актів для регулювання діяльності органів внутрішніх справ в цілому і дільничних інспекторів поліції, зокрема, має велике значення, в першу чергу в плані закріплення їх права на застосування нових адміністративно-попереджувальних заходів, а також чіткого визначення підстав та порядку застосування вже існуючих заходів. Це може бути здійснено також шляхом внесення змін і доповнень до чинного законодавства.

II. ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ПІДРОЗДІЛУ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Розглянувши специфіку правового регулювання діяльності дільничних інспекторів поліції звернемося до з'ясування сутності покладених на цю службу завдань та функцій.

Необхідно відмітити, що діяльність дільничних інспекторів поліції, на відміну від працівників інших служб, є багатофункціональною і забезпечує у визначеному обсязі всі напрямки і види адміністративної діяльності. Цим визначається їх особливе місце, роль та значення у вирішенні завдань адміністративної діяльності органів внутрішніх справ.

В Положенні про службу дільничних², визначені такі **основні завдання** дільничних інспекторів:

- *проведення індивідуально-профілактичної роботи з особами, схильними до скоєння правопорушень;*
- *охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки;*
- *робота з населенням та громадськими формуваннями на адміністративній дільниці щодо охорони громадського порядку й громадської безпеки;*
- *попередження злочинів та адміністративних правопорушень; участь у розкритті злочинів, учинених на території адміністративної дільниці.*

Вказаний нормативний акт також визначає і **основні функції служби ДІМ**. Так, до них відносяться:

- *всебічне, повне й об'єктивне дослідження причин й умов, які сприяють вчиненню правопорушень, внесення пропозицій щодо їх усунення, підвищення ефективності організації роботи дільничних інспекторів, забезпечення правопорядку, інформування населення з цих питань у своїх виступах та через засоби масової інформації;*
- *розроблення й реалізація заходів щодо зміцнення дисципліни й законності серед працівників служби дільничних інспекторів поліції;*
- *вивчення, узагальнення й рекомендації до впровадження позитивного досвіду роботи дільничних інспекторів поліції;*
- *забезпечення добору, розстановки й виховання працівників служби дільничних інспекторів, підвищення їх кваліфікації та професійної майстерності;*
- *організація відповідно до законодавства України розгляду і вирішення звернень громадян, які надходять для виконання службі дільничних інспекторів;*
- *участь у розкритті злочинів, скоєних на адміністративних дільницях.*

Виходячи із змісту завдань діяльності дільничних інспекторів **службу ДОП** в цілому можна визначити як основний підрозділ поліції громадської

² Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС України № 550 від 11.11. 2010.

безпеки, що в межах своєї компетенції, забезпечує охорону громадського порядку та боротьбу зі злочинністю в межах адміністративних дільниць.

Служба дільничних інспекторів поліції має особливості, зумовлені завданнями, які покладені на неї, що дозволяє розглядати її з позиції окремого органу (підрозділу). Ці завдання відрізняються складністю і виконуються в процесі охорони громадського порядку на адміністративних дільницях. Вона має за своєю суттю особливу функціональну природу: з одного боку, як адміністративна служба, а з іншого боку – як служба, спеціально призначена для ведення загальної і індивідуально-профілактичної, виховної роботи з особами, схильними до вчинення злочинів і адміністративних проступків.

Основні **напрямки діяльності дільничних інспекторів** поліції необхідно виділити наступні: *адміністративна, профілактична, оперативно-розшукова і кримінально-процесуальна діяльність, а також соціально-правове обслуговування населення*. Усі зазначені напрямки мають профілактичну спрямованість, націлену на охорону громадського порядку і боротьбу зі злочинністю, проте в перспективі пріоритетним видом діяльності буде останнє. У країнах з розвиненими ринковими відносинами цьому виду діяльності приділяється, в середньому, 75% робочого часу співробітників поліції³.

Під поняттям “адміністративна діяльність” в країнах загального права розуміють в основному діяльність поліції щодо здійснення арештів, видання різних довідок, опитування потерпілих і підозрюваних, свідчення в суді, збирання інших матеріалів і навіть проведення різних нарад. Основне призначення адміністративної діяльності для поліції зарубіжних країн – це підготовка матеріалів до суду та управлінська діяльність щодо організації діяльності поліції.

Юридичний словник Блека дає визначення адміністративної діяльності як практичного управління та керування різними органами та агенціями, які не є частиною державної влади⁴. Інший юридичний словник – Гарнера під адміністративною діяльністю розуміє діяльність, яка визначає разом з адміністративним законодавством відносини між законодавцями, судовою владою та громадянами⁵.

Серед основних напрямків діяльності поліції щодо забезпечення правопорядку, варто виділити: адміністративну діяльність; попереджувальну діяльність; участь у розкритті злочинів; проведення профілактичної роботи серед осіб, схильних до вчинення злочинів та інших правопорушень; надання в межах своєї компетенції допомоги громадянам, посадовим особам, підприємствам, установам, організаціям і громадським об'єднанням у здійсненні їх законних прав і інтересів.

Адміністративна діяльність є одним із головних напрямків роботи яка здійснює практичне впровадження в життя законів і нормативних актів у сфері охорони громадського порядку.

³ Тучак М.О. Деякі проблеми здійснення дільничними інспекторами поліції адміністративно-юрисдикційних повноважень // Вісник Університету внутрішніх справ. 2000. – Вип. 11. – С. 142 – 145.

⁴ Black's Law Dictionary: 5th Edition. – Saint Paul, Minnesota: West Publishing Company, 1990. – 80 p.

⁵ Yarnor B.A. Dictionary of Modern Legal Usage. – 2-nd edition. – New-York: Oxford University Press, 1995. – 380 p.

В адміністративно-правовій літературі можна зустріти декілька основних визначень “адміністративної діяльності ОВС”.

Зокрема, ще у 1948 р. відомий вчений – адміністративіст І.І. Євтіхєєв писав, що адміністративна діяльність – „це діяльність виконавчо-розпорядчих органів у формі видання актів управління і застосування заходів примусу”⁶.

На думку, І.М. Машарова, адміністративна діяльність державних органів це – „урегульовану нормами адміністративного права підзаконна державно-владна діяльність органів виконавчої влади, інших державних органів, які не є законодавчими або судовими, а також органів місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб щодо нормативного й індивідуального регулювання, охороні та захисту суспільних відносин з метою забезпечення належного правопорядку і необхідного режиму безпеки в суспільстві і державі”⁷.

М.В. Корнієнко під “адміністративною діяльністю” розуміє специфічну, виконавчо-розпорядчу, підзаконну, державно-владну діяльність з організації та здійснення охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, попередження та припинення злочинів й інших правопорушень⁸.

Інші автори “адміністративну діяльність ОВС” розглядають як урегульовану нормами адміністративного права їх виконавчо-владну діяльність, яка спрямована на забезпечення особистої безпеки, захист прав і свобод, законних інтересів, громадського порядку, громадської безпеки та боротьбу зі злочинністю⁹.

І.П. Голосніченко вважає, що адміністративна діяльність органів внутрішніх справ - це урегульована нормами, адміністративного права їх виконавчо-владна діяльність, яка спрямована на забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів, громадського порядку, громадської безпеки та боротьбу з правопорушеннями¹⁰.

На думку М. Тучака, адміністративна діяльність поліції, – це цілеспрямована, організуюча виконавча і розпорядча діяльність, яка полягає у безпосередньому, повсякденному, практичному здійсненні завдань і функцій держави щодо забезпечення громадської безпеки, охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю¹¹.

Автори науково-практичного коментарю до Закону України “Про Національну поліцію” вважають, що “адміністративна діяльність як функція “ – це виконавчо-розпорядча діяльність її апаратів, служб та підрозділів щодо організації і практичного здійснення охорони громадського порядку і громадської безпеки межах наданих їй повноважень, на основі і для виконання

⁶ Евтіхєєв І.І. Види і форми адміністративної діяльності: Дис. ... д.ю.н.–М., 1948.–С. 174.

⁷ Машаров М.І. Адміністративная деятельность как объект административно-правового регулирования // Государственная власть и местное самоуправление –2004.–№ 1.–С.33-34.

⁸ Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. О.М. Бандурки.–Харків.: Вид-во Ун-ту внутр. справ, “Еспада”, 2000.–С. 8.

⁹ Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ (узагальненні матеріали для підготовки до державного іспиту з дисципліни спеціалізації).– К., 1999.–С.6.

¹⁰ Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: Підручник. - Київ: Українська академія внутрішніх справ. 1995.–С.7.

¹¹ Тучак М.О. Форми адміністративної діяльності дільничних інспекторів поліції // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2001. Вип. 16. – С. 138 – 143.

законів та інших нормативно-правових актів¹².

Негодченко О.В. пропонує адміністративну діяльність поліції розуміти як форму реалізації наявних у органів внутрішніх справ державно-владних повноважень щодо застосування делегованих їм від імені держави права на застосування специфічних заходів адміністративного впливу для забезпечення прав і свобод людини, охорони інтересів суспільства і держави від протиправних посягань¹³.

Сутність **адміністративної діяльності дільничних інспекторів** полягає в здійсненні комплексу організаційних та практичних заходів, спрямованих на охорону громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, спостереження за дотриманням правил дозвільної системи, адміністративного нагляду, попередження та припинення правопорушень, виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень і злочинів, виховання громадян у дусі додержання законів, наданні допомоги іншим службам у виконанні покладених на них завдань у межах відповідної території.

Із визначення поняття адміністративної діяльності дільничних інспекторів, можна зробити висновок, що вона цілком спрямована на організацію і здійснення охорони громадського порядку, протидію його порушенням.

Серед *основних напрямків діяльності дільничних інспекторів* щодо забезпечення правопорядку на закріпленій адміністративній дільниці, варто особливо виділити:

- адміністративну діяльність;
- попереджувальну діяльність;
- участь у розкритті злочинів;
- проведення профілактичної роботи серед осіб, схильних до вчинення злочинів та інших правопорушень;
- надання в межах своєї компетенції допомоги громадянам, посадовим особам, підприємствам, установам, організаціям і громадським об'єднанням у здійсненні їх законних прав і інтересів.

Адміністративна діяльність є одним із головних напрямків роботи дільничного інспектора, що здійснює практичне впровадження в життя законів і нормативних актів у сфері охорони громадського порядку¹⁴.

Сучасні дослідження свідчать, що в загальних витратах робочого часу дільничних інспекторів зазначених напрямків складає: адміністративна – 41,4%; попереджувальна – 24,8%; участь і розслідуванні злочинів – 20,9%; по наданню допомоги громадян і інших посадових осіб у здійсненні їхніх прав і законних інтересів – 12,9%¹⁵.

Служба дільничних інспекторів, серед інших служб ОВС, до повноважень

12 Науково-практичний коментар до Закону України “Про поліцію”. –Київ, Українська академія внутрішніх справ, 1996.–С. 18.

13 Негодченко О.В. Особливості організаційних форм діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення реалізації конституційних прав та свобод людини // Вісн. Одеськ. юрид. ін-ту. – 2003. – № 1. – С. 8-13.

14 Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: Підручник.-Київ: Українська академія внутрішніх справ, 1995.– С. 28-34.

15 Тучак М.О. Форми адміністративної діяльності дільничних інспекторів поліції // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2001. Вип. 16. – С. 138 – 143.

яких належить адміністративна діяльність, займає особливе місце тому, що поєднує і забезпечує: охорону громадського порядку і громадську безпеку, дорожній рух в межах адміністративної дільниці, здійснює дозвільну систему, адміністративний нагляд, попереджує, припиняє та притягує до відповідальності осіб які вчинили правопорушення, попереджує правопорушення серед неповнолітніх, охороняє приватну, державну, колективну й інші форми власності, забезпечує контроль за дотриманням правил перебування в Україні іноземців і осіб без громадянства та ін.

Для здійснення своїх повноважень, дільничні інспектори мають право застосувати до порушників заходи примусу, в тому числі й адміністративно-процесуального забезпечення та накладати адміністративні стягнення.

Зміст діяльності, спрямованої на охорону громадського порядку, складають такі адміністративно-правові відносини, які виникають: по-перше, виникають в середині підрозділу дільничних інспекторів у процесі організації і практичного вирішення завдань щодо забезпечення громадського порядку і безпеки; по-друге, під час повсякденної безпосередньої охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки силами і засобами дільничних інспекторів.

У першому випадку мова йде про визначення штатів, про підбір та розміщення кадрів, їх навчання, про планування охорони громадського порядку, про організацію та практичне забезпечення цього порядку, про здійснення функцій контролю¹⁶.

В другому випадку – відносини, що складаються у зв'язку з охороною громадського порядку, наприклад, такі відносини, які виникають у зв'язку із вчиненням громадянином адміністративного правопорушення, або у зв'язку із зверненням громадянина до дільничного інспектора поліції під час особистого прийому. Суб'єктами таких відносин є: громадяни, органи, підприємства, установи, їхні посадові особи. Такі відносини належать до зовнішньої адміністративної діяльності дільничних інспекторів поліції і виражаються у безпосередньому забезпеченні дотримання громадянами, посадовим особам вимог законодавства в сфері внутрішніх справ, у здійсненні заходів, спрямованих на попередження, припинення порушень і притягнення винних до відповідальності¹⁷.

Внутрішньо-організаційна і зовнішня діяльність дільничних інспекторів взаємозалежні і спрямовані на вирішення головного завдання, створення для громадян і посадових осіб найбільш сприятливих умов для праці, відпочинку, забезпечення потреб, реалізації прав і законних інтересів¹⁸.

---

¹⁶ Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС України № 550 від 11.11. 2010.

¹⁷ Бандурка О.М. Роль адміністративного законодавства в зміцненні правопорядку // Проблеми охорони громадського порядку і вдосконалення законодавства: Матеріали науково-практичної конференції.— Харків: ХІВС, 1995.— С. 13-18.

¹⁸ Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ: організаційно-правові засади: Автореф. дис. ...докт. юрид. наук.— Харків, 2004.—36 с.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, під **адміністративною діяльністю дільничного інспектора** варто розуміти урегульовану переважно нормами адміністративного права підзаконну державно-владну діяльність, дільничних інспекторів та їх помічників щодо практичного забезпечення охорони громадського порядку і безпеки на відповідній території (адміністративній дільниці).

ІІІ. СИСТЕМА ТА СТРУКТУРА ПІДРОЗДІЛУ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Однією з особливостей правового становища служби дільничних інспекторів є її багатофункціональність. Для вирішення поставлених завдань дільничним інспекторам доводиться виконувати майже всі види діяльності органів внутрішніх справ (адміністративну, оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну, профілактичну). Це все вимагає від них високого рівня освіти та професіоналізму.

Служба дільничних інспекторів в системі МВС України забезпечує в межах своїх повноважень організацію профілактичної роботи з особами, які перебувають на обліках в органах внутрішніх справ, щодо попередження вчинення з їх боку злочинів та інших правопорушень з широким залученням до цієї роботи населення та громадських формувань з охорони громадського порядку, формування позитивного іміджу.

До складу служби дільничних інспекторів поліції входять:

- управління дільничних інспекторів поліції Департаменту профілактики правопорушень Міністерства внутрішніх справ України;
- відділи дільничних інспекторів поліції головних управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управлінь МВС України в областях та місті Севастополі (далі - ГУМВС, УМВС);
- відділення (сектори) дільничних інспекторів міських, районних органів внутрішніх справ (далі - міськ-, райоргани)¹⁹

До особового складу служби дільничних інспекторів належать начальники управлінь (відділів, відділень), їх заступники, старші інспектори (інспектори) з роботи з населенням, старші дільничні, дільничні інспектори поліції та їх помічники, які перебувають на відповідних штатних посадах та мають спеціальні звання. Служба дільничних інспекторів при здійсненні своїх повноважень відповідно до законодавства України взаємодіє з центральними і

---

¹⁹ Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС України № 550 від 11.11. 2010

місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, державними установами та громадськими організаціями.

На працівників служби дільничних інспекторів поліції у повному обсязі поширюються пільги, передбачені Законом України "Про Національну поліцію". Умови і порядок проходження служби встановлюється Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України.

У своїй повсякденній діяльності служба дільничних інспекторів поліції керується Конституцією України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами МВС України та Положенням про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України.

Діяльність служби дільничних інспекторів поліції системи МВС України здійснюється відповідно до принципів поваги прав і свобод людини, законності, справедливості, гуманізму, а також за довіри й підтримки населення, громадських формувань і трудових колективів.

Організація роботи керівників служби дільничних інспекторів

Організаційно-методичне забезпечення діяльності служби й контроль за нею здійснює управління дільничних інспекторів поліції Департаменту профілактики правопорушень МВС України (далі - ДПП МВС України), управління (самостійні відділи) дільничних інспекторів поліції ГУМВС, УМВС.

Управління дільничних інспекторів ДПП МВС України, управління (самостійні відділи) дільничних інспекторів ГУМВС, УМВС:

1. Забезпечують контроль за діяльністю підлеглих підрозділів дільничних інспекторів органів внутрішніх справ.
2. Відповідають за організацію профілактичної роботи підпорядкованих підрозділів дільничних інспекторів органів внутрішніх справ.
3. Аналізують стан, структуру й динаміку правопорушень за місцем проживання громадян, а також ефективність заходів органів внутрішніх справ для їх попередження й припинення.
4. Готують для органів законодавчої та виконавчої влади інформаційні матеріали з проблемних питань діяльності служби дільничних інспекторів, а також пропозиції, з урахуванням аналізу оперативної обстановки, щодо вдосконалення профілактики правопорушень.
5. Забезпечують у встановленому порядку взаємодію з органами державної влади, а також із підрозділами МВС, ГУМВС, УМВС, громадськими об'єднаннями з питань профілактики правопорушень.
6. Вносять у встановленому порядку до відповідних органів та організацій пропозиції про усунення причин і умов, що сприяють правопорушенням.
7. Готують необхідні матеріали для розгляду їх на колегіях (оперативних нарадах) МВС, ГУМВС, УМВС, методичні рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення оперативно-службової діяльності служби дільничних інспекторів поліції органів внутрішніх справ.

8. Беруть участь у підготуванні й проведенні комплексних операцій з попередження правопорушень.
9. Здійснюють інспектування, контрольні перевірки, комплексні й інші виїзди у міськрайоргани внутрішніх справ для вивчення стану оперативно-службової діяльності, забезпечення фактичного виконання законодавчих актів України та нормативно-правових актів МВС України, а також надання їм методичної та практичної допомоги.
10. Вивчають, узагальнюють і впроваджують у практичну діяльність служби дільничних інспекторів поліції міськрайорганів внутрішніх справ передовий вітчизняний і зарубіжний досвід роботи з попередження та профілактики правопорушень.
11. Проводять службові перевірки за фактами:
  - порушення дисципліни та законності працівниками служб дільничних інспекторів поліції;
  - вчинення тяжких і особливо тяжких злочинів особами, що перебувають на профілактичних обліках органів внутрішніх справ.
12. Здійснюють заходи з поліпшення добору, розміщення, виховання й підвищення професійної майстерності працівників служб дільничних інспекторів поліції.
13. Організують перевірки звернень громадян і посадових осіб, матеріалів засобів масової інформації про недоліки в діяльності служб дільничних інспекторів поліції органів внутрішніх справ, у межах своєї компетенції вживають необхідних заходів до їх усунення.
14. Ведуть у встановленому порядку справи за напрямками діяльності служб дільничних інспекторів поліції.
Начальники відділів (відділень) дільничних інспекторів поліції міськрайорганів внутрішніх справ у межах своєї компетенції:
  1. Здійснюють керівництво дільничними інспекторами, їх помічниками, спрямовують і координують їх діяльність з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, проведення профілактичної роботи на адміністративних дільницях.
  2. Забезпечують взаємодію дільничних інспекторів з працівниками оперативних служб, органів досудового слідства, дізнання, інших підрозділів-органів внутрішніх справ щодо попередження правопорушень, охорони громадського порядку, розкриття й розслідування злочинів, розшуку злочинців, безвісно зниклих та з інших напрямків оперативно-службової діяльності.
  3. Систематично контролюють, аналізують і оцінюють результати діяльності дільничних інспекторів, вживають заходів до усунення виявлених недоліків, а також вносять керівництву міськрайоргану пропозиції щодо вдосконалення діяльності служби, зміцнення взаємодії з іншими підрозділами органів внутрішніх справ, заінтересованими державними органами, громадськими формуваннями й релігійними організаціями.

4. Планують роботу відділу (відділення) дільничних інспекторів, організують виконання запланованих заходів, підготування звітів про результати службової діяльності дільничних інспекторів, аналітичних матеріалів з основних напрямків їхньої оперативно-службової діяльності, а також відомостей, що характеризують соціально-економічні, демографічні й інші особливості території, що обслуговується міськрайорганом внутрішніх справ.
5. Представляють при призначенні на посади дільничних інспекторів (за дорученням начальника міськрайоргану) у державних органах, громадських об'єднаннях і релігійних організаціях.
6. Несуть відповідальність за прийняття та своєчасний і якісний розгляд дільничними інспекторами повідомлень, заяв, скарг громадян і посадових осіб з питань попередження й розкриття злочинів, профілактики правопорушень, охорони громадського порядку.
7. Здійснюють контроль і облік службової діяльності дільничних інспекторів щодо реалізації всіх покладених на них завдань і функцій, дотримання ними законності при розгляді звернень громадян, виконання інших службових обов'язків.
8. Вносять керівництву міськрайоргану внутрішніх справ пропозиції про заслуховування на оперативних нарадах дільничних інспекторів щодо результатів їхньої діяльності.
9. Здійснюють гласний і негласний контроль за несенням служби дільничними інспекторами.
10. Щомісяця перевіряють наявність і ведення дільничними інспекторами службової документації, яка міститься в їх службовому приміщенні, відображаючи результати перевірки в журналі реєстрації відгуків і пропозицій громадян, який є в дільничного інспектора.
11. Надають допомогу дільничним інспекторам поліції щодо охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю, контролю за особами, які перебувають на профілактичному обліку, проведення дізнання за матеріалами, добору позаштатних дільничних інспекторів поліції, підготування матеріалів для проведення звітів перед населенням адміністративної дільниці.
12. Не рідше одного разу на півріччя аналізують та готують пропозиції органам місцевого самоврядування про стан матеріально-технічного забезпечення дільничних інспекторів, забезпечення їх житлом, службовими приміщеннями, меблями та засобами зв'язку.
13. Беруть участь, у межах своєї компетенції, у роботі з відбору, навчання, виховання кадрів дільничних інспекторів. Вносять пропозиції про призначення на посаду, переміщення й звільнення з посади дільничних інспекторів, заохочення та притягнення у встановленому порядку до дисциплінарної відповідальності, а також про заохочення громадян, членів громадських формувань з охорони громадського порядку, які активно сприяють поліції в забезпеченні охорони громадського порядку, профілактиці правопорушень і розкритті злочинів.

14. Забезпечують взаємодію дільничних інспекторів поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості в охороні громадського порядку, профілактиці правопорушень, а також у роботі з особами, які перебувають на профілактичному обліку органів внутрішніх справ.
15. Здійснюють заходи щодо підвищення ролі й відповідальності старших дільничних інспекторів поліції у без посередньому керівництві дільничними інспекторами та посилення контролю за їх повсякденною службовою діяльністю.
16. Уживають заходів до закріплення дільничних інспекторів на адміністративних дільницях, унеможливлення використання їх не за функціональними обов'язками, а також до створення їм належних умов для праці, забезпечення житлом і службовими приміщеннями, автотранспортом та засобами зв'язку.
17. Розробляють і подають керівництву міськрайоргану на затвердження графіки роботи підлеглих, приймання ними громадян, виступів і звітів перед населенням, організують і контролюють їх виконання.
18. Забезпечують повсякденний контроль за діяльністю дільничних інспекторів з дотримання ними в службових приміщеннях санітарного порядку й правил пожежної безпеки.
19. За фактами вчинення тяжких і особливо тяжких злочинів особами, які перебувають на профілактичному обліку в органах внутрішніх справ, проводять службові перевірки виконання функціональних обов'язків дільничними інспекторами щодо профілактики злочинності стосовно цієї категорії осіб. Порядок проведення службової перевірки щодо дільничного інспектора поліції за фактами вчинення злочинів особами, які перебувають на профілактичному обліку в органах внутрішніх справ, наведено в додатку 2 Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України.
20. Забезпечують виконання загальнообов'язкових рішень місцевих рад, прийнятих ними в межах своєї компетенції.

Порядок призначення старших дільничних (дільничних) інспекторів поліції.

В органах внутрішніх справ вводиться посада старшого дільничного інспектора поліції, який керує адміністративною зоною, до якої входить територія дільниць трьох-чотирьох дільничних інспекторів поліції. Старший дільничний (дільничний) інспектор поліції в Україні є громадянином України, який перебуває на відповідній штатній посаді начальницького складу органів внутрішніх справ і має спеціальне звання.

Старший дільничний (дільничний) інспектор поліції повинен мати вищу або середню спеціальну юридичну освіту, необхідний рівень знань, достатній для здійснення своїх функціональних обов'язків, і прийняти Присягу працівника органів внутрішніх справ України.

Кількість населення, що обслуговується старшим дільничним інспектором поліції, та чисельність групи дільничних інспекторів, якими він

керує, установлюються начальником міськрайоргану залежно від стану оперативної обстановки, розмірів території та інших особливостей дільниці.

Старший дільничний (дільничний) інспектор поліції призначається на посаду і звільняється з посади наказом начальника ГУМВС, УМВС.

Працівник, уперше прийнятий до органів внутрішніх справ на посаду дільничного інспектора, допускається до самостійної роботи на дільниці після початкової підготовки, а призначений на цю посаду після закінчення навчального закладу системи МВС України чи з іншого підрозділу, якщо він раніше не працював на такій посаді, - після проходження тримісячного стажування на закріпленій дільниці під керівництвом досвідченого дільничного інспектора.

Використання дільничного інспектора на роботі, яка не передбачена його службовими обов'язками, визначеними цим Положенням, категорично забороняється.

Питання щодо призначення на посади дільничних інспекторів поліції випускників навчальних закладів системи МВС, переведення працівників служби дільничних інспекторів до інших підрозділів або працівників з інших підрозділів міськрайорганів внутрішніх справ до служби дільничних інспекторів поліції погоджуються з керівництвом управління (відділу) дільничних інспекторів поліції ГУМВС, УМВС.

Перезакріплення адміністративних дільниць за дільничними інспекторами поліції здійснюється наказом начальника міськрайоргану лише в крайніх випадках з обов'язковим урахуванням думки населення та місцевих органів самоврядування.

Організація роботи дільничного інспектора покладається на начальника міського, районного органу (управління) внутрішніх справ, його заступника - начальника поліції громадської безпеки (заступника з керівництва дільничними інспекторами поліції ГУМВС України в м. Києві). Безпосереднє керівництво його роботою здійснюють начальник відділення (відділу) дільничних інспекторів і старший дільничний інспектор.

За дільничним інспектором наказом начальника міськрайоргану закріплюється дільниця, якій надається відповідний порядковий номер. Розміри та межі дільниці встановлюються наказом міськрайоргану і за потреби переглядаються начальником за поданням начальника поліції громадської безпеки з урахуванням чисельності населення, стану оперативної обстановки, особливостей території та адміністративного поділу району, міста відповідно до визначених розрахунків (3 тис. осіб - у містах, 2,2 тис. осіб - у сільській місцевості).

Дільничний інспектор поліції у своїй роботі тісно взаємодіє з працівниками інших підрозділів міськрайоргану, обмінюючись інформацією, беручи участь у плануванні та реалізації спільних заходів, що проводяться за вказівкою або за згодою його безпосереднього керівника, начальника міськрайоргану чи заступника. Залежно від оперативної обстановки, особливостей території, яка обслуговується, начальник міськрайоргану може зменшувати розміри окремих дільниць.

З метою посилення охорони громадського порядку та громадської безпеки за місцем проживання громадян, створення резерву на посади дільничних інспекторів поліції до штату служби дільничних інспекторів поліції вводяться **посади помічника дільничного інспектора поліції**.

Помічнику дільничного інспектора поліції присвоюється спеціальне звання молодшого начальницького складу органів внутрішніх справ.

Призначення на посаду помічника дільничного інспектора поліції та звільнення з неї здійснюються начальником міськрайоргану згідно з номенклатурою посад, що визначається наказом ГУМВС, УМВС України в області.

Чисельність помічників дільничних інспекторів поліції визначається з розрахунку: у сільських населених пунктах із кількістю населення три й більше тисячі - одна-дві посади, а в населених пунктах із кількістю населення до трьох тисяч і складною оперативною обстановкою – одна посада цих працівників.

Наказом начальника міськрайоргану помічник дільничного інспектора поліції закріплюється за конкретним дільничним (старшим дільничним) інспектором поліції. Свою службову діяльність він здійснює під безпосереднім керівництвом дільничного (старшого дільничного) інспектора поліції, за яким закріплений.

На помічника дільничного інспектора поліції в повному обсязі поширюються права й обов'язки, передбачені Положенням.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ:

До складу служби дільничних інспекторів поліції входять: управління дільничних інспекторів поліції Департаменту профілактики правопорушень Міністерства внутрішніх справ України; відділи дільничних інспекторів поліції головних управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управлінь МВС України в областях та місті Севастополі (далі - ГУМВС, УМВС); відділи (відділення) дільничних інспекторів поліції міських, районних органів внутрішніх справ (далі - міськ-, райоргани). До особового складу служби дільничних інспекторів поліції належать начальники управлінь (відділів, відділень), їх заступники, старші інспектори (інспектори) з роботи з населенням, старші дільничні, дільничні інспектори поліції та їх помічники, які перебувають на відповідних штатних посадах та мають спеціальні звання.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ

Правове регулювання діяльності дільничних інспекторів поліції здійснюється значною кількістю нормативних актів, які відрізняються один від одного за багатьма ознаками. Найважливішу роль у системі законодавчих актів,

які регулюють діяльність дільничних інспекторів поліції, відіграє Закон України «Про поліцію».

Основна кількість правових норм, які регулюють діяльність дільничних інспекторів поліції, міститься у відомчих нормативних актах МВС. Насамперед у Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС України від 11.11.2010 року № 550.

Виходячи із змісту завдань діяльності дільничних інспекторів поліції службу ДІМ в цілому можна визначити як основний підрозділ поліції громадської безпеки, що в межах своєї компетенції, забезпечує охорону громадського порядку та боротьбу зі злочинністю в межах адміністративних дільниць.

До складу служби дільничних інспекторів поліції входять: управління дільничних інспекторів поліції Департаменту профілактики правопорушень Міністерства внутрішніх справ України; відділи дільничних інспекторів поліції головних управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, місті Києві, Київській області, управлінь МВС України в областях та місті Севастополі (далі - ГУМВС, УМВС); відділи (відділення) дільничних інспекторів поліції міських, районних органів внутрішніх справ (далі - міськ-, райоргани). До особового складу служби дільничних інспекторів поліції належать начальники управлінь (відділів, відділень), їх заступники, старші інспектори (інспектори) з роботи з населенням, старші дільничні, дільничні інспектори поліції та їх помічники, які перебувають на відповідних штатних посадах та мають спеціальні звання.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

1. Ознайомитися із законом України «Про Національну поліцію», та основними відомчими НПА.
2. Скласти структуру районного відділу поліції за місцем проживання.
3. Ознайомитися із офіційним сайтами МВС України та одного з територіальних управлінь МВС України.
4. Назвати керівників ГУМВС України в Дніпропетровській області.

**ТЕМА 2. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ СТАРШИХ ДІЛЬНИЧНИХ
(ДІЛЬНИЧНИХ) ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НА
АДМІНІСТРАТИВНИХ ДІЛЬНИЦЯХ. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ
ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ
(2 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Вимоги до дільничного офіцера поліції.....	27
2. Права дільничного офіцера поліції.....	32
3. Обов'язки дільничного офіцера поліції.....	40
4. Організація роботи на адміністративній дільниці.....	45

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Підручники

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: особлива частина: навч. посіб. / Т.П. Мінка, О.М. Обушенко, Д.Г. Заброра та ін.; за заг. ред. С.М. Алфьорова. – Х. : Право, 2013. – 312 с.
2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: загальна частина: навч. посібник / Кол. авт.; // за загал. редакцією д-ра юрид. наук, проф., С.М. Алфьорова. – Дніпропетровськ : 2014. – 216 с.
3. Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. О.М.Бандурки. - Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. – 305 с.
4. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть Особенная: Учебник.— Изд. 3-е, исправ. и доп. // Под ред. д-ра. юрид. наук, проф., акад. РАЕН А.П. Коренева.— М.: “Щит-М”, 2001.— 360с.
5. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ (Загальна частина). Підручник //Авт. колектив (Ю.І. Римаренко, Є.М. Моїсеєв, В.І. Олефір – керівники).– К.: КНТ. 2008. –816 с.
6. Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки.—Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, “Еспада”, 2000.— 368с.

**Навчальні посібники, інші дидактичні та
методичні матеріали**

7. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ / Є.М. Моїсеєв (заг.ред.). — К. : КНТ, 2008. — 263с.
8. Адміністративна діяльність: Навчальний посібник. – Львів: Вид-во ЛьвДУВС, «Правова єдність», 2009. – 432 с.
9. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Навчальний посібник / за заг. ред. Моїсеєва Є.М. / Сущенко В.Д., Олефір В.І., Константинов С.Ф. та ін. – К.: КНТ, 2008.–264 с.
10. Адміністративна діяльність: Навч. посібник / За заг. ред. О.І. Остапенка. – Л.: Афіша, 2002. – 52с.

11. Бельский К.С. Полицейское право: Лекционный курс / Под ред. канд. юрид. наук А.В. Куракина.— М.: Изд-во «Делор и сервис», 2004.
12. Губанов А.В. Полиция зарубежных государств: основные черты организации и деятельности. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1991. – 101 с.
13. Доненко В.В., Гаркуша В.В. Безпека дорожнього руху: дослідження в юридичних науках / Доненко В.В., Гаркуша В.В. // Посібник. – Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2011. 65 с.
14. Доненко В.В., Гаркуша В.В. Безпека дорожнього руху в наукових працях українських вчених / Доненко В.В., Гаркуша В.В. // Посібник. – Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2011. 80 с.
15. Протидія насильству в сім'ї органами внутрішніх справ МВС України: посібник-практикум для курсантів факультетів підготовки фахівців для підрозділів поліції громадської безпеки вищих навчальних закладів, МВС України / Укладачі: Мінка Т.П., Гаркуша В.В., Репан М.І. - Дніпропетровськ, 2013. - с. 65.
16. Зразки протоколів про адміністративні правопорушення, складання яких підвідомче Національній поліції: практ. посіб./авт.-уклад.: Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховеря та ін. – Х. Право, 2016. – 182 с.
17. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» : Науково-практичний коментар / Кол. авт. –Х. : Право, 2016. – 178 с.
18. Олефір В.І., Черній В.В., Лошицький М.В. Охорона громадського порядку в сучасних умовах. Навч.-метод. посіб. – К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2003.– 133 с.
19. Організаційно-правові основи охорони громадського порядку в сучасних умовах: Науково-практичний посібник / Новіков В.В., Чистоклетов Л.Г., Ковалів М.В., Скиба Л.Д. – Львів, 2003. – 136 с.

Монографії та наукові видання

20. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки: Монографія. – Дн-ськ: Україна, 2001. – 430 с.
21. Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. – Д.: Поліграфіст, 2002. – 416 с.
22. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. – Дн-ськ: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 2003. – 448 с.
23. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Протидія насильству в сім'ї» з використанням інтерактивних технологій для перепідготовки працівників патрульної поліції Національної поліції України [Текст] : [метод. рекомендації.] / Мінка Т.П., , Гаркуша В.В., Репан М.І., Жиляков М.І. – Д. : ДДУВС, 2016. – 34 с.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ**Конституція та Закони України**

24. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
25. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015
26. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).
27. Кримінальний кодекс України від 1 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131.
28. Кодекс адміністративного судочинства. –К., 2005.
29. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 52. – Ст. 455.
30. Про громадянство України. Закон України від 18 січня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 9. – Ст. 342.
31. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 р. // Голос України.–2003.–29 липня – № 139.
32. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Закон України від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
33. Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006.- № 29.
34. Про звернення громадян. Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
35. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. із змінами та доповненнями // Голос України. – 1992. – 13 листопада.
36. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Голос України.–2002.–27 березня.
37. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 р. // Голос України. –1995. – 23 лютого
38. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. –1993. – № 35. – Ст. 358.
39. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 01 грудня 1994 р. // Голос України.– 1995.– 17 січня
40. Про правовий режим надзвичайного стану. Закон України від 16 березня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – Ст. 588.

41. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від від 22.09.2011 № 3773-VI // Голос України. – 12011.
42. Про прокуратуру: Закон України від від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014.
43. Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI // Голос України.– 2011.
44. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України.– 2000.–№ 40.– Ст.338.
45. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України.– 2005.– № 52.–Ст.565.
46. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005.– № 48.–Ст.483.
47. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15 листопада 2001 р. // Відомості Верховної Ради України.–2002.–№ 10.– Ст. 70

ПІДЗАКОННІ ПРАВОВІ АКТИ

Акти Президента України та Верховної Ради України

48. Указ Президента України від 09.12.2015 № 693 «Про День Національної поліції України»
49. Про додаткові заходи щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам: Указ Президента України від 18 червня 2008 р. // Урядовий кур'єр від 25.06.2008 - № 115
50. Про заходи щодо забезпечення особистої безпеки громадян та протидії злочинності: Указ Президента України від 19 липня 2005 р. № 1119 // Урядовий кур'єр.– 2005.– № 135.– 23.07.
51. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 07 лютого 2008 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2008.– № 5.–Ст. 207
52. Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей: Указ Президента України від 5 травня 2008 р. //Урядовий кур'єр від 14.05.2008 - № 86.
53. Про додаткові заходи щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, громадського порядку та посилення боротьби зі злочинністю: Указ Президента України від 28 березня 2008 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2008.– № 8.– Ст.. 433
54. Про заходи щодо зміцнення правопорядку і посилення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та правоохоронних органів: Указ Президента України від 15 грудня 2006 року № 1087/2006

55. Про додаткові заходи щодо запобігання зникненню людей, удосконалення взаємодії правоохоронних та інших органів виконавчої влади в їх розшуку: Указ Президента України від 18.01.2001 № 20

56. Про додаткові заходи щодо боротьби з відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом від 19.07.2001 № 532

57. Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Указ Президента України від 10.12.2001 № 1199

58. Про заходи щодо подальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян : Указ Президента України від 18.02.2002 № 143

59. Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією: Указ Президента України від 06.02.2003 № 84

60. Про заходи щодо розвитку системи протидії (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму : Указ Президента України від від 22.07.2003 № 740

61. Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження та про паспорт громадянина України для виїзду за кордон : Постанова Верховної Ради України від 26.06.1992 № 2503

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

62. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877

63. Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від від 16.09.2015 № 730

64. Про утворення територіального органу Національної поліції» (Департамент захисту економіки як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції від 13.10.2015 № 830

65. Про утворення територіального органу Національної поліції: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015 № 831 (Департамент кіберполіції як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції

66. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576

67. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивою та дратівливою дії: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.1993 № 706

68. Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 1991 р. № 114. / Оголошено наказом МВС України № 358 від 13 вересня 1991 р.

69. Правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку в Україні: Затверджені постановою Ради Міністрів УРСР від 27 лютого 1991 р. // ЗП УРСР. - 1991. - № 3. - Ст. 18

70. Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 616

Нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади

71. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення, та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: Затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. за № 622.

72. Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України № 550 від 11.11.2010 р.

73. Про забезпечення зачитування основних прав затриманих під час затримання громадян за підозрою у вчиненні злочину або у зв'язку з учиненням адміністративного правопорушення: Вказівка Кабінету Міністрів від 12 квітня 2006р. №338

74. Про забезпечення охорони громадського порядку й безпеки громадян під час підготовки та проведення масових заходів: Розпорядження Міністра внутрішніх справ від 11 червня 2005 р. № 484

75. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішні їх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 06 листопада 2015 р. № 1377.

76. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. №1363.

77. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, МВС від 07.09.2009 № 3131/386 „Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї”. (Зареєстровано в Мін'юсті 30.09.2009 за № 917/16933)

78. Положення Про патрульну службу: Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796

79. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376

80. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказ МВС, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735

81. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки

дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395

82. Про реалізацію повноважень Національної поліції з видачі та анулювання дозволів: наказ МВС України від 29.12.2015 № 1644

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості проходження служби в Національній поліції.

Для досягнення поставленої мети в необхідно вирішити такі основні завдання: а) дослідити правовий статус працівника дільничного офіцера поліції як основного чинника, що визначає специфіку державної служби в Національній поліції; б) визначитися з особливостями проходження служби в підрозділі дільничних офіцерів поліції; в) з'ясувати специфіку юридичної відповідальності дільничних офіцерів поліції та її вплив на стан дисципліни та законності в відповідному підрозділі.

ВСТУП

Дільничні офіцери поліції виконують широке коло завдань та функцій щодо забезпечення особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, попередження і припинення правопорушень, охорони громадського порядку, виявлення й розкриття злочинів, захисту власності від протиправних посягань тощо. Переважна більшість зазначених завдань реалізується в ході здійснення дільничними офіцерами адміністративної діяльності, тобто під час виконання адміністративного законодавства, реалізації наданих дільничному офіцеру прав та покладених на нього обов'язків.

І. ВИМОГИ ДО ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Вимоги до дільничного інспектора поліції, як до працівника органів внутрішніх справ, зазначені в ЗУ «Про поліцію» від 20.12.1990 року, №565, Постановою КМУ № 114 від 29.07.1991 року «Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ Української РСР», Наказом МВС України №550 від 11.11.2010 року «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України» тощо.

Зробивши ретельний аналіз законодавства, можливо зробити наступні висновки:

1. На дільничного інспектора поліції розповсюджуються загальні вимоги як до працівника органів внутрішніх справ, а саме:

здатність за своїми особистими, діловими і моральними якостями, освітнім рівнем, фізичною підготовкою і станом здоров'я виконувати покладені на поліцію завдання. При прийнятті на службу може бути встановлено іспитовий строк до одного року.²⁰

Згідно Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ Української РСР на службу в органи внутрішніх справ приймаються на добровільних засадах особи, які досягли 18-річного віку, здатні за особистими якостями, освітою і станом здоров'я виконувати покладені на них обов'язки. Призовники не підлягають прийому на службу в органи внутрішніх справ, за винятком випадків, передбачених законодавством.²¹

Дільничний інспектор поліції в Україні є громадянином України, який перебуває на відповідній штатній посаді начальницького складу органів внутрішніх справ і має спеціальне звання.

Дільничний інспектор поліції повинен мати вищу або середню спеціальну юридичну освіту до фаху професійної діяльності в ОВС за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або бакалавра, необхідний рівень знань, достатній для здійснення своїх функціональних обов'язків, і прийняти Присягу працівника органів внутрішніх справ України.

Дільничний інспектор поліції призначається на посаду і звільняється з посади наказом начальника ГУМВС, УМВС.

Працівник, уперше прийнятий до органів внутрішніх справ на посаду дільничного інспектора, допускається до самостійної роботи на дільниці після початкової підготовки, а призначений на цю посаду після закінчення навчального закладу системи МВС України чи з іншого підрозділу, якщо він раніше не працював на такій посаді, - після проходження тримісячного стажування на закріпленій дільниці під керівництвом досвідченого дільничного інспектора.²²

Питання щодо призначення на посади дільничних інспекторів поліції випускників навчальних закладів системи МВС, переведення працівників служби дільничних інспекторів до інших підрозділів або працівників з інших підрозділів міськрайорганів внутрішніх справ до служби дільничних інспекторів поліції погоджуються з керівництвом управління (відділу) дільничних інспекторів поліції ГУМВС, УМВС.²³

Дільничний інспектор поліції повинен знати - Основи Конституції України; акти законодавства, що стосуються діяльності органів внутрішніх справ; інструктивні та методичні документи, що регулюють діяльність відповідного органу внутрішніх справ; основи економіки, організації праці та управління; структуру, принципи, методи правоохоронної діяльності ОВС, її

²⁰ Див. ст.17 ЗУ «Про поліцію» від 20.12.1990р.

²¹ Див. ст. 3 Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ Української РСР від 29.07.1991р.

²² Див. п. 7.2. Наказу МВС України №550 від 11.11.2010 року «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

²³ Див. п. 7.4. Наказу МВС України №550 від 11.11.2010 року «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

правове забезпечення; методи аналізу оперативної обстановки на підпорядкованій території; види та форми звітності; правила ділового етикету та професійної етики; форми та методи роботи із засобами масової інформації; правила і норми охорони праці та протипожежного захисту; правила зберігання та застосування табельної зброї; правові підстави та тактичні прийоми застосування фізичного впливу та спеціальних засобів під час затримання громадян і застосування до них заходів примусу; відповідні фаховим завданням програмні засоби роботи на комп'ютері.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Дільничний офіцер поліції повинен відповідати вимогам сьогодення, вміти використовувати в повсякденній діяльності чинне законодавство, мати навички роботи психолога, бути фізично розвинутим та морально стійким.

II. ПРАВА ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Права дільничного інспектора поліції визначаються Законом України «Про поліцію» від 20.12.1990 року та Наказом МВС України №550 від 11.11.2010 року «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України».

Дільничний інспектор поліції при виконанні своїх службових повноважень має право:

Вимагати від громадян і службових осіб припинення злочину або адміністративного правопорушення, а також дій, які перешкоджають здійсненню повноважень поліції, законній діяльності громадян.

Перевіряти в громадян і посадових осіб документи, що засвідчують їх особу, якщо є достатні підстави підозрювати їх у скоєнні злочину або адміністративного правопорушення.

Виявляти і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу, на підставі та в порядку, що встановлені законодавством України.

Отримувати від громадян і посадових осіб пояснення, відомості, довідки, які необхідні у зв'язку з виконанням службових обов'язків дільничного інспектора.

Викликати осіб, які систематично вчиняють порушення громадського порядку та інші правопорушення, для їх офіційного попередження про неприпустимість протиправної поведінки.

Доставляти до міськрайоргану і затримувати на строк до трьох годин осіб, які вчинили адміністративне правопорушення, з метою його припинення згідно з законодавством України, якщо вичерпано інші заходи впливу.

Затримувати (у разі відсутності військових патрулів) військовослужбовців, які порушують громадський порядок або вчиняють злочини, і доставляти їх до чергової частини міськрайоргану для подальшого передання військовим патрулям, представникам військової комендатури, військових частин або військових комісаріатів.

Викликати громадян і посадових осіб за справами та матеріалами, які перебувають у його провадженні. У випадках і в порядку, що передбачені кримінально-процесуальним законодавством і законодавством про адміністративні правопорушення, здійснювати приведення громадян і посадових осіб, які без поважних причин ухиляються від явки за викликом.

Складати протоколи про адміністративні правопорушення та накладати адміністративні стягнення на громадян, які вчинили адміністративні правопорушення відповідно до статті 177 і частин першої та другої статті 178 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Проводити передбачені кримінально-процесуальним законодавством України дізнання за справами, які перебувають в його провадженні, а також виконання окремих письмових доручень прокурорів, слідчих, органів дізнання, постанов судців і ухвал судів.

Вилучати вогнепальну зброю та бойові припаси з підприємств, організацій, установ (крім воєнізованої охорони) у разі порушення правил придбання, зберігання, обліку, використання та перевезення цих предметів, проводити обстеження об'єктів дозвільної системи, вилучати вогнепальну зброю в громадян при скасуванні дозволу на право її зберігання й використання.

Входити безперешкодно в будь-який час доби:

а) на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій, у тому числі митниці, та оглядати їх з метою припинення злочинів, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину або за умов стихійного лиха;

б) до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень.

Забороняється входити на територію і в приміщення посольств, консульств, місій іноземних держав, а також до приміщень іноземних громадян, які мають дипломатичний імунітет.

Затримувати й доставляти до органів внутрішніх справ, відповідно до законодавства України, осіб, які підозрюються в скоєнні злочину або ухиляються від виконання кримінального покарання чи адміністративного арешту, а також осіб, стосовно яких запобіжним заходом обрано взяття під варту.

У разі опору, вчинення протидії вживати заходів до їх подолання, передбачених Законом України "Про поліцію".

Використовувати безкоштовно транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення) для проїзду до місця події чи стихійного лиха, доставлення до лікувальних закладів осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників і доставлення їх до органів внутрішніх справ.

Виносити офіційні застереження та захисні приписи особам, які вчинили насильство в сім'ї.

У невідкладних випадках безперешкодно і безкоштовно користуватися засобами зв'язку, що належать підприємствам, установам, організаціям.

Застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю в порядку, установленому Законом України "Про поліцію".

Підписувати й надсилати:

1) запити:

- до інформаційних центрів - щодо громадян, які проходять у справах про злочини, а також щодо осіб, стосовно яких здійснюється профілактична робота, з метою перевірки наявності в них судимості;

- за місцем роботи правопорушників - про видачу на них характеристик, довідок та інших документів, необхідних для перевірки заяв громадян, виконання запитів підприємств, установ і організацій, проведення профілактичної роботи;

- до наркологічних, психоневрологічних диспансерів та інших установ органів охорони здоров'я - про перебування громадян на медичному або профілактичному обліку, наявність у них захворювань на хронічний алкоголізм чи наркоманію, їх ставлення до лікування;

2) відповіді на запити підприємств, установ, організацій про місцезнаходження осіб, які ухиляються від сплати аліментів; повідомлення за місцем роботи осіб, які перебувають під наглядом поліції, про встановлення щодо них адміністративного нагляду і пропозиції стосовно закріплення за ними шефів-наставників;

3) пропозиції щодо створення в трудових колективах комісії з боротьби з пияцтвом, товариського суду, ради громадських пунктів охорони порядку про обговорення антигромадської поведінки осіб, що перебувають на профілактичному обліку, і проведення з ними виховної роботи;

4) направлення до органів судово-медичної експертизи на медичне обстеження осіб, яким завдано тілесних ушкоджень, а також запиту про ступінь тяжкості цих ушкоджень.²⁴

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, права дільничного офіцера поліції зазначені у Законі України «Про Національну поліцію» та у Положенні про службу дільничних інспекторів поліції, затвердженому наказом МВС України № 550 від 11.11.2010 року. Під час виконання службових обов'язків, дільничний офіцер поліції керівництвом Національної поліції або місцевими органами влади може бути наділений додатковими правами.

---

²⁴ Див. Наказ МВС України №550 від 11.11.2010 року «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

III. ОБОВ'ЯЗКИ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Дільничний інспектор поліції повинен постійно вивчати та аналізувати оперативну обстановку на адміністративній дільниці.

Дільничний інспектор поліції повинен знати:

територію адміністративної дільниці, її особливості, систему доріг, розташування й режим роботи підприємств, установ та організацій усіх форм власності, баз, складів, інших місць збереження товарно-матеріальних цінностей, а також об'єктів дозвільної системи, аптеки, інші місця збереження наркотичних засобів та психотропних речовин, порядок їх охорони, місця стоянок транспортних засобів, а в сільській місцевості - усі населені пункти, фермерські господарства, лісові масиви, заготівельні та переробні організації, можливі місця незаконного вирощування посівів снотворного маку чи конопель, місця зберігання і переробки врожаю цих культур, які містять наркотичні речовини;

населення адміністративної дільниці, характер його зайнятості, етнічний склад, місцеві звичаї, традиції та культуру;

кількість скоєних на адміністративній дільниці злочинів, обставини, які призводять до їх скоєння, осіб, поведінка яких контролюється працівниками органів внутрішніх справ, прикмети осіб, що підозрюються у скоєнні злочинів, осіб, що скоїли злочини, викрадених речей та транспортних засобів, які перебувають у розшуку;

законодавство, що регламентує діяльність служби дільничних інспекторів поліції, питання організації охорони громадського порядку та громадської безпеки, боротьби зі злочинністю, а також керуватися ними у повсякденній діяльності;

місця концентрації осіб, схильних до скоєння адміністративних правопорушень та злочинів;

сили та засоби, які залучаються до охорони громадського порядку, попередження й розкриття злочинів та адміністративних правопорушень;

порядок огляду місця події, виявлення, закріплення та вилучення слідів злочину та інших речових доказів, дії дільничного інспектора поліції на місці вчинення злочину, а також оформлення процесуальних документів, які складаються за дорученням слідчого.

Дільничний інспектор поліції має надавати допомогу:

Громадянам, службовим особам, підприємствам, установам, організаціям, громадським організаціям у здійсненні їх законної діяльності, якщо їм чиниться протидія або загрожує небезпека з боку правопорушників.

Правову, першу медичну та іншу допомогу громадянам, які постраждали від протиправних дій, у результаті нещасних випадків, особам, які перебувають в безпорадному або іншому небезпечному для життя або здоров'я стані.

Дільничний інспектор поліції повинен попереджувати, виявляти та припиняти адміністративні правопорушення, здійснювати в межах своїх повноважень провадження у справах про адміністративні правопорушення.

При виявленні на території адміністративної дільниці інших порушень, реагування на які не належить до компетенції органів внутрішніх справ, інформувати про це органи державної влади та місцевого самоврядування.

Проводити профілактично-роз'яснювальну роботу серед населення з метою формування у свідомості громадян, особливо молоді, правової культури, негативного ставлення до суспільно небезпечних явищ.

Рекомендує особам, яким заподіяно тілесні ушкодження, звернутися до органів судово-медичної експертизи для проходження медичного обстеження для визначення ступеня тяжкості цих ушкоджень.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Таким чином, на дільничного офіцера поліції покладено широке коло обов'язків, яке передбачено відомчими нормативними актами, неналежне виконання яких може потягнути за собою дисциплінарну, адміністративну, а також кримінальну відповідальність.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НА АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЛЬНИЦІ

Організація роботи дільничного інспектора покладається на начальника міського, районного органу (управління) внутрішніх справ, його заступника - начальника поліції громадської безпеки та заступника начальника з керівництва дільничними інспекторами поліції. Безпосереднє керівництво його роботою здійснює начальник відділу (сектору) дільничних інспекторів та старший дільничний інспектор.

За дільничним інспектором наказом начальника міськрайоргану закріплюється адміністративна дільниця, якій надається відповідний порядковий номер. Територія адміністративної дільниці (її розміри та межі) визначається, а за необхідності уточняється або переглядається (зменшується або збільшується) начальником міськрайоргану за поданням заступника начальника міськрайоргану (начальника поліції громадської безпеки, начальника служби дільничних інспекторів поліції) з обов'язковим урахуванням чисельності населення, яке проживає на дільниці, стану оперативної обстановки, наявності закріпленого за дільничним інспектором автотранспорту, особливостей території та адміністративного поділу міста (району) до визначених розрахунків (до 3 тис. чол. - у містах, у сільській місцевості - до 2,2 тис. чол., індивідуально диференційованої площі залежно від кількості населених пунктів, віддаленості їх від міськрайоргану та між собою), думки населення та місцевих органів самоврядування.

На період тривалої відсутності дільничного інспектора (відпустка, навчання, хвороба, відрядження та інше) обслуговувана ним адміністративна дільниця наказом начальника міськрайоргану за поданням заступника начальника (начальника поліції громадської безпеки, начальника служби

дільничних інспекторів) закріплюється за іншим дільничним інспектором поліції.

Приймання дільниці проводиться під контролем начальника поліції громадської безпеки (за потреби - інших заступників начальника міськрайоргану), за участю старшого дільничного інспектора і в присутності дільничного інспектора, який здає дільницю. Дільничного інспектора, який приймає дільницю, ознайомлюють з її особливостями і станом оперативної обстановки. Про приймання-здавання дільниці робиться спеціальна позначка в паспорті на дільницю.

Дільничний інспектор поліції працює за особистим планом, складеним у робочому зошиті на кожен тиждень з урахуванням оперативної обстановки та наявності на виконанні кореспонденції.

Робочий зошит ведеться в довільній формі, реєструється в секретаріаті (канцелярії) міськрайоргану внутрішніх справ. Аркуші робочого зошита повинні бути пронумеровані, прошиті та скріплені печаткою.

Дільничний інспектор поліції у своїй роботі тісно взаємодіє з працівниками інших служб та підрозділів міськрайоргану шляхом обміну інформацією, участі в плануванні та реалізації спільних заходів, що проводяться за рішенням його безпосереднього керівника, начальника міськрайоргану внутрішніх справ чи заступника.

Кожний дільничний інспектор поліції веде Паспорт дільниці, у якому зосереджуються відомості, що характеризують соціально-економічні, демографічні та інші особливості дільниці, дані про стан злочинності, організацію охорони громадського порядку, а також інша інформація, необхідна для виконання покладених на нього обов'язків.

Режим роботи дільничного інспектора поліції визначається залежно від стану оперативної обстановки на дільниці. Тривалість робочого часу та відпочинку визначається Законом України "Про поліцію", законодавством про працю і Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.91 N 114.

Протягом усього робочого дня дільничний інспектор зобов'язаний у встановленому начальником міськрайоргану внутрішніх справ або начальником поліції громадської безпеки порядку підтримувати зв'язок з черговим по міськрайоргану внутрішніх справ і своїм безпосереднім керівником.

Установлюються приймальні дні населення на кожній дільниці у вівторок з 09.00 до 11.00, четвер - з 18.00 до 21.00, суботу - одним із дільничних інспекторів поліції адміністративної зони з 10.00 до 13.00 у службовому приміщенні старшого дільничного інспектора.

Усі звернення під час особистого прийому громадян заносяться дільничним інспектором поліції до журналу обліку особистого прийому громадян дільничним (старшим дільничним) інспектором поліції (додаток 3) і реєструються відповідно до вимог Закону України "Про звернення громадян" та наказу МВС від 14.04.2004 N 400 "Про порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень

про злочини, що вчинені або готуються", зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.05.2004 за N 571/9170.

Дільничний інспектор поліції здійснює поквартирний та подвірний обхід помешкань громадян відповідно до методики проведення поквартирного (подвірного) обходу (додаток 4) з обов'язковим врученням візитних карток і пам'яток з профілактики злочинів. Результати обходу використовує в попереджувально-профілактичній роботі.

Особливості організації роботи дільничного інспектора поліції в сільській місцевості

Специфіка роботи дільничного інспектора поліції, який обслуговує сільську місцевість, насамперед визначається віддаленістю адміністративної дільниці від органу внутрішніх справ, відсутністю на цій території патрульної служби поліції, необхідністю виконання ним у тісній взаємодії з виконавчими органами сільських, селищних рад і громадськими організаціями функцій інших служб органів внутрішніх справ.

При закріпленні за дільничним інспектором поліції адміністративної дільниці в сільській місцевості враховується її територія (особливості, розміри та межі), кількість сільських (селищних) рад та населених пунктів, віддаленість їх від районного органу внутрішніх справ та між собою, стан оперативної обстановки.

Доцільно закріплювати адміністративну дільницю за дільничним інспектором поліції у межах однієї сільської (селищної) ради, що дасть йому можливість більш ефективно впливати на стан правопорядку на її території, оперативно реагувати на звернення громадян щодо вчинення злочинів та інших правопорушень.

Дільничний інспектор поліції, який обслуговує два і більше сільських населених пункти, здійснює прийом громадян у визначені дні відповідно до графіка, затвердженого начальником міськрайоргану внутрішніх справ.

Приклад: якщо дільничний інспектор поліції обслуговує чотири населених пункти, прийом громадян може здійснюватися за таким графіком:

перший, третій вівторок місяця з 09.00 до 11.00 - у першому населеному пункті;

другий, четвертий вівторок місяця з 09.00 до 11.00 - у другому населеному пункті;

перший, третій четвер місяця з 18.00 до 21.00 - у третьому населеному пункті;

другий, четвертий четвер місяця з 18.00 до 21.00 - у четвертому населеному пункті.

У сільській місцевості прийом громадян проводити разом з представниками сільських (селищних) рад (за їх згодою), що дасть можливість вирішувати порушені у зверненнях питання відповідно до компетенції органів внутрішніх справ.

З метою забезпечення належного громадського порядку, профілактики правопорушень у сільській місцевості дільничний інспектор поліції вживає таких заходів:

взаємодіє з головами сільських (селищних) рад, активом громадськості, керівниками сільськогосподарських підприємств, навчальних та культурних закладів з питань забезпечення правопорядку, профілактики правопорушень;

за відсутності громадських формувань з охорони громадського порядку виходить з клопотаннями до виконавчих комітетів сільських (селищних) рад щодо їх створення;

проводить за участю представників органів місцевого самоврядування, громадських помічників профілактично-роз'яснювальну роботу серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів, населення, звітує на загальних зборах громад щодо стану правопорядку в населених пунктах з метою удосконалення організації профілактичної роботи, формування у свідомості людей, особливо молоді, правової культури, негативного ставлення до суспільно небезпечних явищ, підняття престижу служби дільничних інспекторів серед громадян;

у взаємодії із сільськими (селищними) радами та громадськими організаціями попереджує правопорушення стосовно осіб, які потребують соціальної, правової та іншої допомоги. З цією метою налагоджує взаємодію з органами соціального забезпечення, опікунськими радами органів місцевого самоврядування, благодійними організаціями, вносить пропозиції про закріплення за самотніми особами літнього віку опікунів, організацію шефства над ними та вжиття інших заходів з метою зміцнення їх соціальної захищеності;

уживає заходів щодо попередження розкрадання сільгосппродуктів, пально-мастильних матеріалів, домашніх тварин. До цієї роботи активно залучає сільський актив, громадських помічників та членів громадських формувань з охорони громадського порядку;

у межах прикордонних районів взаємодіє з дільничними інспекторами прикордонної служби щодо проведення профілактичних заходів з протидії нелегальній міграції, виявлення шляхів проникнення контрабандних товарів, а також мешканців населених пунктів, розташованих у зоні державного кордону, через які здійснюються незаконні операції з переміщення товарів;

разом з громадськими помічниками, членами громадських формувань з охорони громадського порядку систематично проводить відпрацювання території адміністративної ділянки з метою виявлення місць незаконного посіву снотворного маку чи конопель, місць зберігання і переробки врожаю цих культур, які містять наркотичні речовини;

уживає заходів для попередження, виявлення фактів виготовлення або зберігання без мети збуту самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, виготовлення або зберігання без мети збуту апаратів для їх вироблення, реалізації самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього виробництва;

вносить пропозиції головам сільських (селищних) рад щодо усунення причин та умов, які призводять до вчинення правопорушень.

ВИСНОВКИ ДО ЧЕТВЕРТОГО ПИТАННЯ:

Діяльність дільничних офіцерів поліції, на відміну від працівників інших служб, є багатофункціональною і забезпечує у визначеному обсязі всі напрямки

і види адміністративної діяльності. Цим визначається їх особливе місце, роль та значення у вирішенні завдань адміністративної діяльності. У Положенні про службу дільничних інспекторів поліції, затвердженого Наказом МВС України від 11.11.2010 р. за № 550, визначені такі завдання адміністративної діяльності дільничних офіцерів поліції: проведення індивідуально-профілактичної роботи з особами, схильними до скоєння правопорушень; охорона громадського порядку і забезпечення громадської безпеки; робота з населенням та громадськими формуваннями на адміністративній дільниці щодо охорони громадського порядку й громадської безпеки; попередження злочинів та адміністративних правопорушень; участь у розкритті злочинів, учинених на території адміністративної дільниці.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Глибинні перетворення, які здійснюються в Україні на шляху становлення правової держави, стосуються всіх ланок суспільства і потребують удосконалення діяльності всіх органів державної влади, в тому числі органів внутрішніх справ. Служба дільничних інспекторів поліції виконує широке коло завдань та функцій щодо забезпечення особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, попередження і припинення правопорушень, охорони громадського порядку, виявлення і розкриття злочинів, захисту власності від протиправних посягань тощо. Переважна більшість зазначених завдань реалізується в ході здійснення дільничними Інспекторами адміністративної діяльності, тобто під час виконання адміністративного законодавства, реалізації адміністративно-правових норм.

Реформування органів внутрішніх справ загалом і служби дільничних інспекторів поліції зокрема передбачає, з одного боку, вирішення проблем адаптації до нових умов їх організаційних структур, а з іншого — закріплення відповідних перетворень, нових завдань, функцій нормами чинного законодавства, в тому числі адміністративного.

По-перше, необхідно визначити статус дільничного інспектора поліції, його роль на території, яку він обслуговує (дільниці), та сферу повноважень. Підвищення статусу дільничного інспектора поліції повинно відбуватися через зміни у принципах відбору та підготовки дільничних інспекторів поліції. Дільничний інспектор повинен направлятися на навчання рішенням територіальної громади (зборів громадян) того населеного пункту, де мешкає претендент на посаду дільничного інспектора поліції. Претендент на посаду повинен, крім життєвого досвіду, мати авторитет серед населення, справджувати їх очікування, виступати захисником їх прав і свобод. Вік для прийняття цієї особи на службу може бути збільшено порівняно з іншими категоріями вперше прийнятих на службу в ОВС. Посада дільничного інспектора має стати виборною на кшталт інституту шерифів у США (якому понад 200 років).

По-друге, коло функціональних обов'язків дільничного інспектора поліції має бути суттєво розширено. Вони повинні включати вже існуючі повноваження, які в основному полягають в охороні громадського порядку та громадської безпеки, профілактиці правопорушень та роботі з громадськістю, а також включати обов'язки, які притаманні контрольно-наглядовим інспекціям та стосуються самих різних сфер життєдіяльності населення. Так, всі об'єкти та суб'єкти торгівлі, побуту, сфери обслуговування тощо, які підлягають ліцензуванню та контролю з боку територіальних органів влади та місцевого самоврядування, повинні при отриманні (продовженні) дозволів на свої види діяльності узгоджувати їх з дільничним інспектором поліції. Питання екологічного та санітарного стану території обслуговування завжди перебували у сфері повноважень дільничних інспекторів поліції, які взаємодіяли з комунальними службами та ЖЕК, а от реальними повноваженнями дільничні інспектори поліції наділені не були. Навіть складати протоколи за ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення "Порушення правил благоустрою територій міст та інших населених пунктів" дільничні інспектори не мали повноважень.

По-третє, зазначені завдання значно розширюють адміністративно-юрисдикційні повноваження дільничних інспекторів поліції та потребують законодавчого закріплення механізму їх забезпечення. Кодекс України про адміністративні правопорушення надає дільничному інспектору можливість самому накладати стягнення тільки за два види правопорушень - за ст. 177 "Придбання самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього виготовлення", за ст. 178 "Розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді". Повноваження з притягнення до адміністративної відповідальності мають бути й у сфері торгівлі, екології та санітарії, підприємницької діяльності, житлово-комунального господарства, благоустрою тощо. Але реальність виконання нових функцій дільничного інспектора поліції залежатиме від ефективного механізму їх забезпечення, одним із елементів якого можуть стати повноваження щодо винесення дільничним інспектором офіційних застережень, приписів тощо. Зокрема, практика застосування офіційних застережень та захисних приписів, передбачена Законом України "Про насильство в сім'ї" від 15 листопада 2001 р., позитивно зарекомендувала себе в діяльності дільничного інспектора поліції та може бути поширена і на інші сфери його діяльності. Використання зазначених адміністративно-попереджувальних заходів дозволить посилити, перш за все, профілактику правопорушень на дільниці.

По-четверте, зазначені зміни потребують значних зусиль щодо нормативного забезпечення нової ролі дільничного інспектора поліції. Втім, МВС України має сталу систему відомчих ВНЗ, потужний науковий потенціал яких можна спрямувати на підготовку змін до чинного законодавства, проектів нормативних актів, інструкцій тощо.

По-п'яте, розширення повноважень дільничного інспектора поліції вимагатиме посилення контролю за його діяльністю, перш за все громадського. Тому повинна бути розроблена програма соціального моніторингу громадської

думки щодо результатів такої діяльності. "Рівень постійного моніторингу громадської думки за сукупністю основних показників діяльності дільничного інспектора поліції повинен стати головним критерієм оцінки його роботи.

По-шосте, посилення повноважень дільничних інспекторів поліції повинно відбуватися через сучасну систему підготовки, відповідно до вимог Болонського процесу. Дільничні інспектори мають володіти освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра державного управління.

По-сьоме, зміни повинні відбутися і в назві спеціальності. Нові повноваження потребують нової форми. На місце дільничного інспектора повинен прийти державний інспектор громадського порядку та громадської безпеки.

По-восьме, повноваження значно розширюють права дільничного інспектора поліції, тому, на наш погляд, у повному обсязі такими повноваженнями може користуватися старший дільничний інспектор поліції.

По-дев'яте, діяльність дільничних інспекторів поліції має охоплювати не тільки громадські формування з охорони громадського порядку, але і всі громадські структури, які діють на адміністративній дільниці.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

Опанувати інформацію розділу 7 Закону України «Про Національну поліцію», який має назву «Загальні засади проходження служби в поліції».

**ТЕМА № 3: ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ
(4 години)**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Правова основа, завдання діяльності дільничних офіцерів поліції по здійсненню індивідуально-профілактичної роботи.....50
2. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера поліції з особами звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено у встановленому законом порядку.....52

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Підручники

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: особлива частина: навч. посіб. / Т.П. Мінка, О.М. Обушенко, Д.Г. Заброра та ін.; за заг. ред. С.М. Алфьорова. – Х. : Право, 2013. – 312 с.
2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: загальна частина: навч. посібник / Кол. авт.; // за загал. редакцією д-ра юрид. наук, проф., С.М. Алфьорова. – Дніпропетровськ : 2014. – 216 с.
3. Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. О.М.Бандурки. - Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. – 305 с.
4. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть Особенная: Учебник.— Изд. 3-е, исправ. и доп. // Под ред. д-ра. юрид. наук, проф., акад. РАЕН А.П. Коренева.— М.: “Щит-М”, 2001.— 360с.
5. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ (Загальна частина). Підручник //Авт. колектив (Ю.І. Римаренко, Є.М. Моїсєєв, В.І. Олефір – керівники).— К.: КНТ. 2008. —816 с.
6. Адміністративна діяльність. Частина особлива: Підручник / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки.—Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, “Еспада”, 2000.— 368с.

**Навчальні посібники, інші дидактичні та
методичні матеріали**

7. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ / Є.М. Моїсєєв (заг.ред.). — К. : КНТ, 2008. — 263с.
8. Адміністративна діяльність: Навчальний посібник. – Львів: Вид-во ЛьвДУВС, «Правова єдність», 2009. – 432 с.
9. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Навчальний посібник / за заг. ред. Моїсєєва Є.М. / Сущенко В.Д., Олефір В.І., Константинов С.Ф. та ін. – К.: КНТ, 2008.—264 с.
10. Адміністративна діяльність: Навч. посібник / За заг. ред. О.І. Остапенка. – Л.: Афіша, 2002. – 52с.

11. Бельский К.С. Полицейское право: Лекционный курс / Под ред. канд. юрид. наук А.В. Куракина.— М.: Изд-во «Делор и сервис», 2004.
12. Губанов А.В. Полиция зарубежных государств: основные черты организации и деятельности. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1991. – 101 с.
13. Доненко В.В., Гаркуша В.В. Безпека дорожнього руху: дослідження в юридичних науках / Доненко В.В., Гаркуша В.В. // Посібник. – Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2011. 65 с.
14. Доненко В.В., Гаркуша В.В. Безпека дорожнього руху в наукових працях українських вчених / Доненко В.В., Гаркуша В.В. // Посібник. – Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – 2011. 80 с.
15. Протидія насильству в сім'ї органами внутрішніх справ МВС України: посібник-практикум для курсантів факультетів підготовки фахівців для підрозділів поліції громадської безпеки вищих навчальних закладів, МВС України / Укладачі: Мінка Т.П., Гаркуша В.В., Репан М.І. - Дніпропетровськ, 2013. - с. 65.
16. Зразки протоколів про адміністративні правопорушення, складання яких підвідомче Національній поліції: практ. посіб./авт.-уклад.: Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховеря та ін. – Х. Право, 2016. – 182 с.
17. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» : Науково-практичний коментар / Кол. авт. –Х. : Право, 2016. – 178 с.
18. Олефір В.І., Черній В.В., Лошицький М.В. Охорона громадського порядку в сучасних умовах. Навч.-метод. посіб. – К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2003.– 133 с.
19. Організаційно-правові основи охорони громадського порядку в сучасних умовах: Науково-практичний посібник / Новіков В.В., Чистоклетов Л.Г., Ковалів М.В., Скиба Л.Д. – Львів, 2003. – 136 с.

Монографії та наукові видання

20. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки: Монографія. – Дн-ськ: Україна, 2001. – 430 с.
21. Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. – Д.: Поліграфіст, 2002. – 416 с.
22. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. – Дн-ськ: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 2003. – 448 с.
23. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Протидія насильству в сім'ї» з використанням інтерактивних технологій для перепідготовки працівників патрульної поліції Національної поліції України [Текст] : [метод. рекомендації.] / Мінка Т.П., , Гаркуша В.В., Репан М.І., Жиляков М.І. – Д. : ДДУВС, 2016. – 34 с.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Конституція та Закони України

24. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
25. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015
26. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).
27. Кримінальний кодекс України від 1 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131.
28. Кодекс адміністративного судочинства. –К., 2005.
29. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 52. – Ст. 455.
30. Про громадянство України. Закон України від 18 січня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 9. – Ст. 342.
31. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 р. // Голос України.–2003.–29 липня – № 139.
32. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Закон України від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
33. Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006.- № 29.
34. Про звернення громадян. Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
35. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. із змінами та доповненнями // Голос України. – 1992. – 13 листопада.
36. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Голос України.–2002.–27 березня.
37. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 р. // Голос України. –1995. – 23 лютого
38. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. –1993. – № 35. – Ст. 358.
39. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 01 грудня 1994 р. // Голос України.– 1995.– 17 січня
40. Про правовий режим надзвичайного стану. Закон України від 16 березня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – Ст. 588.

41. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI // Голос України. – 12011.
42. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014.
43. Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI // Голос України. – 2011.
44. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 338.
45. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 52. – Ст. 565.
46. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 48. – Ст. 483.
47. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15 листопада 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 70

ПІДЗАКОННІ ПРАВОВІ АКТИ

Акти Президента України та Верховної Ради України

48. Указ Президента України від 09.12.2015 № 693 «Про День Національної поліції України»
49. Про додаткові заходи щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам: Указ Президента України від 18 червня 2008 р. // Урядовий кур'єр від 25.06.2008 - № 115
50. Про заходи щодо забезпечення особистої безпеки громадян та протидії злочинності: Указ Президента України від 19 липня 2005 р. № 1119 // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 135. – 23.07.
51. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 07 лютого 2008 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2008. – № 5. – Ст. 207
52. Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей: Указ Президента України від 5 травня 2008 р. // Урядовий кур'єр від 14.05.2008 - № 86.
53. Про додаткові заходи щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, громадського порядку та посилення боротьби зі злочинністю: Указ Президента України від 28 березня 2008 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2008. – № 8. – Ст. 433
54. Про заходи щодо зміцнення правопорядку і посилення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та правоохоронних органів: Указ Президента України від 15 грудня 2006 року № 1087/2006

55. Про додаткові заходи щодо запобігання зникненню людей, удосконалення взаємодії правоохоронних та інших органів виконавчої влади в їх розшуку: Указ Президента України від 18.01.2001 № 20

56. Про додаткові заходи щодо боротьби з відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом від 19.07.2001 № 532

57. Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Указ Президента України від 10.12.2001 № 1199

58. Про заходи щодо подальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян : Указ Президента України від 18.02.2002 № 143

59. Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією: Указ Президента України від 06.02.2003 № 84

60. Про заходи щодо розвитку системи протидії (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму : Указ Президента України від від 22.07.2003 № 740

61. Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження та про паспорт громадянина України для виїзду за кордон : Постанова Верховної Ради України від 26.06.1992 № 2503

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

62. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877

63. Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від від 16.09.2015 № 730

64. Про утворення територіального органу Національної поліції» (Департамент захисту економіки як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції від 13.10.2015 № 830

65. Про утворення територіального органу Національної поліції: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015 № 831 (Департамент кіберполіції як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції

66. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576

67. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивою та дратівливою дії: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.1993 № 706

68. Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 1991 р. № 114. / Оголошено наказом МВС України № 358 від 13 вересня 1991 р.

69. Правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку в Україні: Затверджені постановою Ради Міністрів УРСР від 27 лютого 1991 р. // ЗП УРСР. - 1991. - № 3. - Ст. 18

70. Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 616

Нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади

71. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення, та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: Затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. за № 622.

72. Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України № 550 від 11.11.2010 р.

73. Про забезпечення зачитування основних прав затриманих під час затримання громадян за підозрою у вчиненні злочину або у зв'язку з учиненням адміністративного правопорушення: Вказівка Кабінету Міністрів від 12 квітня 2006р. №338

74. Про забезпечення охорони громадського порядку й безпеки громадян під час підготовки та проведення масових заходів: Розпорядження Міністра внутрішніх справ від 11 червня 2005 р. № 484

75. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішні їх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 06 листопада 2015 р. № 1377.

76. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. №1363.

77. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, МВС від 07.09.2009 № 3131/386 „Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї”. (Зареєстровано в Мін'юсті 30.09.2009 за № 917/16933)

78. Положення Про патрульну службу: Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796

79. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376

80. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказ МВС, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735

81. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки

дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395

82. Про реалізацію повноважень Національної поліції з видачі та анулювання дозволів: наказ МВС України від 29.12.2015 № 1644

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Полягає в закріплення знань, одержаних курсантами під час вивчення курсу “Адміністративне право” та їх поглиблення щодо особливостей форм та методів адміністративної діяльності поліції в сучасних умовах стосовно здійснення індивідуально-профілактичної діяльності.

ВСТУП

Конституційно закріплена необхідність забезпечення у діяльності уповноважених державних органів і їх посадових осіб пріоритету прав і свобод людини, вимагає збалансованості у визначенні форм та методів їх адміністративної діяльності.

З одного боку, владний, імперативний характер адміністративної діяльності зумовлює її жорстку регламентацію, а з іншого, – необхідно обмежити коло тих відносин, які жорстко регламентовані адміністративно-правовими нормами.

Сьогодення вимагає від поліції використання якісно нових форм діяльності, заснованих на поєднанні більш ефективних методів та принципів організації і управління силами та засобами поліції. В основу трансформації форм та методів діяльності поліції повинно бути покладено безумовний пріоритет прав і свобод людини.

У правоохоронній діяльності поліції використовуються різноманітні організаційні, технічні, виховні та інші засоби, особливе місце серед яких займає індивідуально-профілактична діяльність.

I. ПРАВОВА ОСНОВА, ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ ПО ЗДІЙСНЕННЮ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Повноваження дільничного інспектора по здійсненню профілактичної роботи повністю відповідають низці міжнародних правових актів, які передбачають виконання поліцейськими відповідних повноважень. До таких правових актів можна віднести:

Європейський кодекс поліцейської етики від 19.09. 2001 р. одним із завдань поліції визначає попередження злочинності і боротьба з нею.

Згідно мандату *Експертного комітету з поліцейської етики і проблемам, пов'язаним зі здійсненням функцій поліції (РС-РО) під керівництвом Європейського комітету з проблем злочинності (CDPC) від вересня 1998 р.* : Функція попередження злочинності вирішується по різному в державах-учасниках, але в більшості випадків зазвичай вважається, що вона належить до загальної відповідальності держави. Попередження злочинності часто поділяється на соціальне попередження та на ситуаційне попередження, обидва з яких належать до відповідальності поліції.

Також правову основу становлять Наказ МВС 06.11.2015 № 1376 Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції; **Наказ МВС 06.11.2015 № 1377 Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події**, Закону України «Про Національну поліцію»; Наказ МВС від 07.11.2015 № 1395 Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху зафіксовані не в автоматичному режимі.

ЗУ „Про звернення громадян”, “Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі”, “Про дорожній рух”, “Про оперативно-розшукову діяльність”, “Про протидію корупції”²⁵, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Законів України «Про безоплатну правову допомогу», постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою», підпунктів 3, 4, 6, 7, 12, 13, 15, 19 пункту 4 Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877.

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;
- 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;
- 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення.

²⁵ Про боротьбу з корупцією: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.

В системі Національної поліції основним суб'єктом, який виконує повноваження з профілактики правопорушень та злочинів є дільничний інспектор. Згідно з п.2.1. Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України» **основним завданням дільничного інспектора є проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи** серед жителів адміністративної дільниці. Охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки на території, що обслуговується.

2. Особливості організації проведення загальної та індивідуально-профілактичної роботи дільничним інспектором на адміністративні дільниці.

Профілактика правопорушень дільничним інспектором – це обов'язкова діяльність, яка спрямована на виявлення та усунення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень (як кримінальних, так і адміністративних), а також виявлення осіб, які схильні до вчинення правопорушень, та застосування заходів, щодо виправлення таких осіб.

Здійснюючи профілактику правопорушень дільничний інспектор займається профілактичною роботою.

ч. 14 п. 1.6 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

Профілактична робота дільничного інспектора - здійснення організаційно-практичних заходів з проведення загальної та індивідуальної профілактики правопорушень на адміністративній дільниці.

Отже, здійснюючи профілактичну роботу, дільничний інспектор виконує організаційно практичні заходи з проведення таких видів профілактики правопорушень:

- загальна профілактика;
- індивідуальна профілактика.

ч. 14 п. 1.6 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

Загальна профілактична робота - комплекс заходів, спрямованих на виявлення причин та умов, які призводять до скоєння правопорушень, їх усунення в межах своєї компетенції, проведення профілактично-

роз'яснювальної роботи серед громадян.

ч. 14 п. 1.6 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

Індивідуальна профілактична робота - комплекс заходів щодо конкретних осіб, схильних до вчинення правопорушень, та осіб, які перебувають на обліках в органах внутрішніх справ, з метою попередження вчинення ними злочинів та інших правопорушень.

Метою здійснення індивідуальної профілактичної роботи дільничним інспектором є - є недопущення вчинення правопорушень (кримінальних чи адміністративних) особами, які схильні до їх вчинення та виховання таких осіб у дусі поваги до закону, зміни їх антисоціальних поглядів. Індивідуальна профілактична робота полягає не лише в тому, щоб максимально обмежити дії особи, яка стала об'єктом профілактичного впливу, і цим самим за допомогою усіх можливих та доступних за даних умов способів і засобів позбавити її можливості вчинити злочин чи адміністративне правопорушення, але й у тому, щоб повернути її до нормального, суспільно вигідного способу життя.

Види обліків, що ведуться дільничним інспектором при здійсненні індивідуально-профілактичної роботи. Загальний порядок постановки на профілактичних облік осіб

Індивідуально-профілактична робота починається з виявлення і постановки на облік осіб, від яких, судячи із встановлених фактів антигромадської поведінки, можна очікувати скоєння правопорушень. На цьому етапі визначається коло правопорушників, щодо яких є потреба у застосуванні профілактичного впливу.

Особи, з якими дільничний інспектор проводить індивідуально-профілактичну роботу визначені у **Наказі МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»**

П. 13.2 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України»

Дільничний інспектор ставить на профілактичний облік та у межах своєї компетенції проводить профілактичну роботу з особами

таких категорій:

- звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено у встановленому законом порядку;
- засудженими за вчинення злочинів, виконання вироку щодо яких не пов'язано із позбавленням волі;
- особами, яким було винесено офіційне застереження про неприпустимість учинення насильства в сім'ї;
- особами, які страждають на тяжкі психічні розлади і перебувають на спеціальному обліку в закладах охорони здоров'я.

Дільничний інспектор взаємодіє та надає допомогу іншим підрозділам і службам органів внутрішніх справ в організації та проведенні профілактичних заходів стосовно осіб, які перебувають в них на профілактичних обліках. Про таких осіб підрозділи та служби органів внутрішніх справ інформують службу дільничних інспекторів.

1. Постановка на профілактичний облік.

Постановка на профілактичний облік вищенаведеної категорії осіб, проводиться на підставі мотивованого **рапорту** дільничного інспектора. Рішення про постановку на профілактичний облік приймає керівник поліцейського відділку або його заступник.

2. Ведення профілактичного обліку включає в себе:

- *ведення Журналу реєстрації під облікових осіб.* Відомості на осіб, які беруться на профілактичний облік, заносяться до журналу реєстрації підоблікових осіб.

Журнал реєстрації підоблікових осіб ведеться в електронному вигляді відповідно до визначеної форми. За відсутності персонального комп'ютера інформація заносяться в письмовій формі до зазначеного журналу, виготовленого друкарським способом. Ведення зазначеного журналу покладається на працівників відділу (сектору) дільничних інспекторів.

Якщо особа одночасно належить до декількох категорій правопорушників, про це вказується в пункті зазначеного журналу, який має назву «Категорія обліку».

У дільничного інспектора в електронному вигляді зберігаються відомості на підоблікових осіб, які проживають на території адміністративної дільниці. Крім того, відомості про осіб, щодо яких здійснюється профілактична робота дільничними інспекторами, заносяться до інтегрованих інформаційно-пошукових систем органів внутрішніх справ.

- *заведення справ на осіб, що перебувають на обліках.* Справи заводяться щодо раніше судимих осіб, яким встановлено адміністративний нагляд, та осіб,

засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини.

Справи зберігаються у відділі (секторі) дільничних інспекторів.

3. Припинення профілактичного обліку.

Дільничний інспектор припиняє профілактичний облік у разі:

1. У разі переїзду профілактованої особи на нове місце проживання. У разі переїзду профілактованої особи на нове місце проживання до поліцейського відділку за територіальністю протягом п'яти днів надсилається відповідна інформація.

2. У разі смерті підоблікової особи.

3. Засудження підоблікової особи до позбавлення волі;

4. Виправлення особи;

5. Стосовно раніше судимих - при погашенні або знятті судимості;

6. Стосовно засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, - після закінчення строку, визначеного вироком суду, якщо в період відбуття покарання вони не вчинили нового злочину;

7. Стосовно осіб, які вчиняють насильство в сім'ї, - у разі, якщо такі особи протягом року з моменту вчинення останнього правопорушення не допустили повторних правопорушень;

8. Стосовно психічно хворих, які перебувають на обліку як соціально небезпечні, - після припинення диспансерного нагляду за такими особами.

2. Методи одержання даних дільничним інспектором про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на адміністративній дільниці.

Одержання даних дільничним інспектором про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на адміністративній дільниці може здійснюватися:

2.1. шляхом співпраці (взаємодії) з громадою, окремими мешканцями дільниці, представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями.

Наприклад: дільничний інспектор у бесідах (зустрічах) з населенням, здійснюючи поквартирний обхід, здійснюючи обхід дільниці та спільне патрулювання з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку, патрульною службою, може отримувати інформацію та виявляти осіб, які схильні до вчинення правопорушень;

Наприклад: під час обходу адміністративної дільниці дільничний інспектор повинен здійснювати перевірку під'їздів будинків, горищ та підвальних приміщень з метою виявлення осіб, схильних до вчинення правопорушень та злочинів, припинення злочинів та інших правопорушень.

2.2. шляхом встановлення довірчих стосунків з громадянами, так і під час прийому громадян

Наприклад: дільничний інспектор повинен мати довірчі стосунки з громадянами (активістами громади, старшими під'їздів, будинків тощо) і може отримувати інформацію:

- про осіб, які схильні до вчинення правопорушень;
- про осіб які допускають правопорушення в сім'ях,
- про осіб, які уживають наркотичні засоби і психотропні речовини без призначення лікаря;
- про психічно хворих, які створюють безпосередню загрозу для себе та оточуючих.

2.3. шляхом вивчення та узагальнення інформації, що міститься в черговій частині, лікарнях (травмпунктах – чоловік жінку побив, або обліки лікарів наркологів), матеріалах громадських формувань, скаргах громадян та повідомленнях посадових осіб.

Наприклад: дільничний інспектор повинен підтримувати постійний зв'язок з черговим по відділку поліції, орієнтувати інших дільничних, закріплених за адміністративною зоною, на зміни в оперативній обстановці та обставини скоєних злочинів.

Наприклад: Дільничний інспектор повинен щомісяця вивчати та узагальнювати інформацію:

- інформацію чергової частини про виїзди чергових нарядів на сімейні конфлікти;
- повідомлення закладів охорони здоров'я про заподіяння тілесних ушкоджень, пов'язаних з насильством у сім'ї;
- скарги та заяви громадян, повідомлення посадових осіб про правопорушення, учинені в сім'ях;
- матеріали громадських формувань з охорони громадського порядку щодо осіб, схильних до скоєння правопорушень.

2.4. Шляхом перевірки за місцем проживання осіб, які перебувають на профілактичних обліках.

Наприклад: дільничний інспектор не менше одного разу на місяць здійснює перевірку осіб, які перебувають на обліку дільничних інспекторів.

2.5. Шляхом проведення поквартирного (подвірного) обходу.

Наприклад: Дільничний інспектор, який здійснює поквартирний (подвірний) обхід помешкань громадян, повинен:

1. Установити:

- 1.1. Прізвище, ім'я та по батькові, дату і місце народження громадян.
- 1.2. Домашній телефон.
- 1.3. Паспортні дані (серія, номер, дата, ОВС, що видав, місце реєстрації).
- 1.4. Місце роботи, навчання, посаду, робочий телефон.

1.5. Наявність судимості (дата, стаття ____ Кримінального кодексу України, установа, де відбував покарання, дата звільнення).

1.6. Перебування на обліку в диспансері (психоневрологічному, наркологічному, туберкульозному).

1.7. Перебування на профілактичному обліку в органах внутрішніх справ (категорія).

1.8. Наявність в особистому користуванні вогнепальної (нарізної, гладкоствольної), газової зброї (марка, модель, калібр, умови зберігання, номер дозволу, ліцензії на зберігання та носіння). Дата видачі, яким органом внутрішніх справ видано, дата закінчення дії (продовження) ліцензії, дозволу.

1.9. Наявність в особистому користуванні автотранспорту (марка, модель, колір, номерний знак, місце стоянки).

2. З'ясувати:

2.1. Відомості про мешканців інших квартир, будинків, що підлягають, на думку опитуваного, контролю з боку поліції.

2.2. Відомості про місця можливого збору осіб, схильних до вчинення правопорушень та злочинів (горища, підвали, притони тощо).

2.3. Відомості про осіб, від яких можна очікувати вчинення правопорушень, з метою проведення з ними профілактичної роботи.

3. Вручити візитну картку.

3. Вручити пам'ятку з профілактики злочинів.

2.6. Шляхом співпраці зі службами у справах дітей.

Наприклад: дільничний інспектор повинен постійно взаємодіяти зі службами у справах дітей з метою виявлення осіб, які вчиняють насильство у сім'ї, втягують неповнолітніх у протиправну діяльність.

п. 13 Наказу МВС України № 550 від 11.11.2010р. «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів в системі Міністерства внутрішніх справ України»

У разі отримання від населення інформації про осіб, які виношують наміри вчинити злочини або їх вчинили, розшукуваних злочинців, осіб, безвісно відсутніх, про злочини, пов'язані з наркоманією, незаконною міграцією, виготовленням фальсифікованих спиртних напоїв, про місця концентрації осіб, схильних до скоєння правопорушень та злочинів, а також при виявленні порушень правил благоустрою територій, інших правопорушень, реагування на які не належить до його компетенції, дільничний (старший) інспектор інформує про це відповідні служби та підрозділи поліції, органи державної влади й місцевого самоврядування для вжиття заходів реагування.

Фіксація інформації про осіб, які виношують наміри вчинити злочини або їх вчинили, схильних до вчинення інших правопорушень:

1. Журналі обліку інформації, отриманої дільничними інспекторами та переданої до оперативних служб, місцевих органів влади для подальшої перевірки і вжиття заходів реагування

2. Рапорт керівнику поліції для реєстрації інформації в ЄРДР та проведення негласних слідчих дій працівниками оперативних підрозділів у відношенні окремих осіб, щодо яких дільничний інспектор має інформацію про наміри вчинення злочинів чи інших правопорушень.

3. Негайно доповідає в чергову частину про одержані під час роботи на дільниці заяви і повідомлення громадян про злочини, що вчинені або готуються.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в першому питанні нами розглянуто правову основу, завдання діяльності дільничних офіцерів поліції по здійсненню індивідуально-профілактичної роботи, визначено її особливості та по відношенню з іншими засобами та методами превентивної діяльності.

II. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ З ОСОБАМИ ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, ЯКІ ВІДБУВАЛИ ПОКАРАННЯ ЗА УМИСНИЙ ЗЛОЧИН І В ЯКИХ СУДИМІСТЬ НЕ ЗНЯТО АБО НЕ ПОГАШЕНО У ВСТАНОВЛЕНОМУ ЗАКОНОМ ПОРЯДКУ

Проведення індивідуально-профілактичної роботи за місцем проживання осіб, звільнених з місць позбавлення волі (далі – раніше судимі особи) покладається на працівників органів внутрішніх справ. До цієї роботи можуть залучатися представники органів державної влади, місцевого самоврядування, а також об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації.

Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами являє собою узгоджену та діяльність уповноважених на це суб'єктів (дільничних, оперативних підрозділів, громадських організацій тощо), спрямовану на виявлення та усунення (нейтралізацію) причин і умов учинення зазначеними особами кримінальних та інших правопорушень, а також здійснення позитивного впливу на їх поведінку шляхом ужиття комплексу заходів організаційно-правового, соціально-психологічного та іншого характеру.

Судимість - це специфічне (особливе) правове становище особи, яка засуджена обвинувальним вироком суду за вчинення кримінального правопорушення до конкретної міри покарання і зазнає несприятливих правових наслідків (займатися певними видами діяльності, перебувати на профілактичному обліку або під адміністративним наглядом, мати доступ до державної таємниці тощо).

Метою індивідуально-профілактичної роботи дільничного інспектора є позитивна корекція особи раніше судимого, зміна його антигромадської поведінки на законослухняну.

Основними завданнями індивідуально-профілактичної роботи з раніше судимими особами є:

- вивчення, усунення або попередження причин учинення кримінальних та інших правопорушень, умов, що їм сприяють, розроблення і здійснення заходів, направлених на усунення таких причин і умов;
- вжиття до таких осіб заходів виховного і попереджувального характеру;
- вжиття до раніше судимих осіб заходів, спрямованих на недопущення повторного вчинення ними кримінальних правопорушень.

Під час здійснення індивідуально - профілактичної роботи з раніше судимими особами працівники поліції керуються:

- Конституцією України;
- Законом України Про Національну поліцію»;
- Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;
- Кримінально-виконавчим кодексом України;
- Кримінальним процесуальним кодексом України;
- Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- наказом МВС від 11.11.2010 № 550 Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів поліції в системі Міністерства внутрішніх справ України;
- спільними наказами Мін'юсту, Мінсоцполітики, Міносвіти, МОЗ, МВС України:
  - від 04.11.2003 № 1303/203 “Про затвердження Інструкції про порядок організації здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”;
  - від 07.11.2011 № 429/831/769/3279/5 “Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів соціального патронажу звільнених осіб”;
  - від 28.03.2012 № 478/180/375/212/258 “Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань та суб’єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”.

Раніше засуджені особи поділяються на декілька категорій:

1. Засуджені до покарань, не пов’язаних з позбавленням волі.
2. Засуджені за злочини середньої та невеликої тяжкості (далі – раніше судимі).
3. Які за ознаками судимостей формально підпадають під дію Закону України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць

позбавлення волі” (раніше судимі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або два і більше разів за умисні злочини (далі – формальники)).

4. Яким установлено адміністративний нагляд (далі – адміннаглядні).

Індивідуально-профілактична робота дільничного інспектора з раніше судимою особою повинна починатися з вивчення її особистості.

Для цього необхідно з’ясувати такі дані про цю особу:

1. соціально-демографічну характеристику (вік, освіта, рід занять, сімейний стан, склад сім’ї, наявність неповнолітніх дітей, житлові умови);
2. стан здоров’я, психічні відхилення, риси характеру, ставлення до членів сім’ї, сусідів, антигромадські інтереси і спрямування;
3. протиправна поведінка в минулому і заходи реагування правоохоронних органів, особливості поведінки в конфліктних ситуаціях.

За необхідності можуть виявлятися й інші обставини, які мають значення для організації з цією особою профілактичної роботи, перевіряється її оточення, визначається антигромадська спрямованість особи, неблагополучні умови життя, оцінюється можливість учинення нею кримінальних правопорушень.

Інформація про минуле і теперішнє життя особи, її дії, соціальні зв’язки й оточуюче середовище є підґрунтям для прогнозу її майбутньої поведінки. Прогноз майбутньої поведінки раніше судимої особи, у свою чергу, дозволить спланувати індивідуально-профілактичну діяльність. Під час такого планування основну увагу необхідно звернути на активізацію чинників, які можуть позитивно вплинути на особу раніше судимого, і нейтралізацію тих, що здатні справити негативний вплив на нього.

Порядок здійснення контролю за особами, звільненими з місць позбавлення волі, та ведення профілактичних справ

1. Отримання повідомлення. Здійснення контролю за особами, звільненими з місць позбавлення волі, починається з часу отримання попереднього повідомлення про звільнення особи з установи виконання покарань (далі – УВП).

2. Реєстрація у журналі контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб. У відділі (секторі) дільничних інспекторів в журналі контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб заповнюються графи 1-6 (заносяться дані про прізвище, ім’я, по батькові, рік народження особи, вхідний номер та дата надходження з УВП попереднього повідомлення про звільнення, дата звільнення з УВП, вихідний номер та дата відповіді до УВП на попереднє повідомлення про її звільнення).

3. Перевірка за можливим місцем проживання. При отриманні повідомлення про прибуття засудженого дільничний інспектор поліції організовує перевірку можливості його проживання за обраним ним місцем.

З цією метою дільничний інспектор поліції відвідує адресу, зазначену в повідомленні, опитує всіх повнолітніх членів сім’ї про можливість спільного

проживання та реєстрації (прописки) особи, яка має звільнитися за вказаною адресою. За наслідками опитування складає рапорт.

4. Інформування установу виконання покарань. Про вирішення цього питання (як позитивне, так і негативне) дільничний інспектор поліції сповіщає установу виконання покарань **не пізніше ніж через 20 днів** з дня надходження повідомлення-запиту (надсилає відповідний талон повідомлення-запиту та матеріали, отримані при проведенні опитування (пояснення і рапорт)).

5. Перевірка прибуття до місця проживання. Проведення профілактичної бесіди. Після звільнення раніше судимої особи дільничним інспектором поліції організується перевірка прибуття звільненого до обраного ним місця проживання. Раніше судимого відвідують за місцем проживання для проведення з ним бесіди, у ході якої йому роз'яснюють необхідність зареєструватися (прописатися), стати на облік у місцевому управлінні (відділі) поліції та здійснюють першочергові заходи щодо морального виховання, поставлення на облік і заведення профсправи.

6. Взяття на облік. Раніше судимий запрошується до районного управління (відділу). До журналу контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб уносяться дані про нього (розділи 7-13 журналу).

Одночасно від звільненого приймається детальне пояснення, у якому встановлюються його родинні зв'язки, з'ясовуються обставини всіх судимостей та злочинні зв'язки. При цьому раніше судимий письмово зобов'язується зареєструватися (прописатися) у місячний строк, працевлаштуватися та вести законслухняний спосіб життя, не порушувати громадський порядок.

Порядок ведення документації.

Відомості на осіб, звільнених з місць позбавлення волі заносяться:

- до журналу реєстрації підоблікових осіб;
- до інтегрованих інформаційно-пошукових систем органів внутрішніх справ.

Журнал реєстрації підоблікових осіб *ведеться в електронному вигляді* відповідно до визначеної форми. За відсутності персонального комп'ютера інформація заноситься в письмовій формі до зазначеного журналу, виготовленого друкарським способом.

У дільничного інспектора поліції в електронному вигляді зберігаються відомості на підоблікових осіб, які проживають на території адміністративної дільниці (у вигляді списків).

Справи зберігаються у відділі (секторі) дільничних інспекторів поліції.

У разі, якщо раніше засуджена особа, яка втратила соціально корисні зв'язки з рідними, є інвалідом I та II груп або бездомним та *самотійно звернулася* до дільничного інспектора за допомогою:

- протягом *десяти днів після звернення* до органів праці та соціального захисту населення направляється повідомлення за встановленою формою звільненої особи (додаток 1 спільного наказу від 07.11.2011

№ 429/831/769/3279/5) з метою подальшого її влаштування до спеціалізованих установ для звільнених, закладів соціального обслуговування чи закладів для бездомних або інших закладів соціальної підтримки (догляду);

- з нею проводиться відповідна профілактична робота, здійснюється адміністративний нагляд, його встановлено, у тому числі під час її перебування у центрі соціальної адаптації, закладі соціального обслуговування, спеціальному будинку-інтернаті, іншому закладі соціальної підтримки (догляду).

Загальні підстави для зняття з профілактичного обліку:

- смерть,
- засудження до позбавлення волі,
- переїзд особи на інше постійне місце проживання,
- виправлення особи.

Проведення профілактичної роботи стосовно раніше судимих припиняється при *погашенні* або *знятті* судимості.

Форми індивідуально-профілактичної роботи дільничного інспектора з раніше судимими особами – це сукупність зовнішньо виражених дій, які провадяться з метою виявлення та усунення причин і умов, які сприяють повторному вчиненню цими особами злочинів та інших правопорушень, а також здійснення корекції їх поведінки.

До таких форм можна віднести:

- загальні;
- спеціальні.

До загальних форм індивідуально-профілактичної роботи дільничного інспектора відносяться:

- профілактичні бесіди;
- усне попередження про неприпустимість протиправних дій;
- роз'яснювальна робота серед зазначеної категорії осіб про наслідки протиправної поведінки,
- профілактичні перевірки;
- проводять профілактичні бесіди з родичами та особами, які можуть на позитивно вплинути на поведінку раніше судимої особи;
- виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню правопорушень раніше судимими, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення; брати участь у правовому вихованні неповнолітніх;
- виявляти осіб, які втягують раніше засуджених у протиправну діяльність;
- профілактична допомога засудженим (наприклад у соціальній реабілітації, працевлаштуванні тощо).

- правова агітація та пропаганда, правове виховання,
- організаційна допомога громадським об'єднанням, органам соціального захисту у реабілітації раніше засуджених осіб;
- взаємодія із засобами масової інформації тощо.

Спеціальні форми:

- взяття таких осіб на профілактичний облік;
- притягнення їх до адміністративної чи кримінальної відповідальності;
- встановлення адміністративного нагляду.

До основних методів індивідуально-профілактичної роботи дільничного інспектора у сфері профілактики злочинності серед раніше судимих осіб, є:

- виявлення та аналіз кримінальних правопорушень, що вчиняються особами зазначеної категорії;
- розроблення і здійснення заходів щодо усунення причин і умов, які сприяють їх вчиненню (нейтралізації, ліквідації);
- ініціювання зацікавленими органами, установами та іншими суб'єктами заходів щодо усунення (нейтралізації) виявлених причин та умов кримінальних правопорушень, учинених раніше судимими особами (заходи-сигнали);
- правове виховання, правова пропаганда та агітація;
- вивчення і формування адекватної громадської думки про стан кримінальних правопорушень серед раніше судимих осіб, її причини та умови, заходи боротьби з нею;
- надання консультативної допомоги неповнолітнім, раніше судимим, їх батькам;

При здійсненні профілактичних заходів серед раніше судимих осіб, дільничний інспектор тісно взаємодіє з оперативними підрозділами поліції, які мають окремі повноваження щодо роботи з такими особами.

Повноваження працівників оперативних служб у профілактиці правопорушень з боку раніше судимих осіб:

- за допомогою джерел оперативної інформації здійснюють максимальне перекриття раніше судимих осіб, які проживають на дільницях обслуговування;
- при отриманні оперативної та іншої інформації про раніше судимих осіб, які займаються злочинною діяльністю чи виношують плани вчинення протиправних дій, проводять вичерпні перевірки таких даних. При їх підтвердженні організовують подальше реагування відповідно до чинного законодавства;

- беруть участь в оперативно-профілактичних операціях, які проводяться на території держави, використовуючи при цьому весь комплекс необхідних оперативно-розшукових заходів;

- уживають заходів, спрямованих на встановлення постійного контролю за поведінкою раніше судимих осіб, своєчасно виявляють та документують їхню протиправну діяльність;

- здійснюють оперативні перевірки „формальників” та адміннаглядних, про результати яких, окремо щодо кожної особи інформують службу дільничних інспекторів поліції.

Форми взаємодії дільничних інспекторів поліції з працівниками оперативних служб.

➤ Обмін інформацією (про правопорушення, які готуються раніше судимою особою; про осіб, які втягують раніше судимого у протиправну діяльність; про круг знайомств піднаглядного тощо) .

➤ Проведення спільних нарад з представниками оперативних підрозділів.

➤ Спільне планування профілактичних заходів (рейдів, обходів адміністративної дільниці)).

➤ Спільне виконання окремих заходів (наприклад, під час проведення профілактичних операцій).

➤ Надання допомоги оперативним службам у виконанні ними профілактичних заходів шляхом виділення співробітників або технічних засобів, створення необхідних умов роботи.

Створення спеціальних груп із працівників оперативних служб та дільничних інспекторів для вирішення конкретних профілактичних завдань.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в другому питанні ми розглянули діяльність дільничного офіцера поліції по здійсненню індивідуально-профілактичної роботи з окремою категорією осіб, а саме індивідуально-профілактичну роботу з особами звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено у встановленому законом порядку.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ

1. Індивідуально-профілактична робота дільничного інспектора поліції є вагомим засобом запобігання вчинені злочинів та правопорушень, особам які перебувають на обліках в органах внутрішніх справ.

2. Служба дільничних інспекторів поліції є головним суб'єктом індивідуально-профілактичної діяльності серед підрозділів поліції громадської безпеки.

3. Основними ознаками осіб, котрі перебувають на профілактичному обліку в службі дільничних інспекторів поліції є : вчинення ними злочинів та адміністративних правопорушень, наявність інформації про можливість вчинення ними протиправних діянь (особи, які перебувають під адміністративним наглядом), вчинення окремих видів правопорушень (насильства у сім'ї), існування небезпеки з боку певних груп осіб (осіб, які вчиняють злочини та правопорушення у стані сп'яніння, психічнохворих).

4. Основний зміст індивідуально-профілактичної роботи це виявлення осіб, які повинні перебувати на обліку, постановка їх на профілактичний облік, спостереження за поведінкою підоблікових, здійснення профілактичного впливу особисто або із залученням представників інших підрозділів поліції, громадськості.

5. Безпосередній профілактичний вплив передбачає застосування комплексу прийомів та методів, метою яких є корегування антигромадських установок особи та спрямування її мотивації на суспільно корисну діяльність.

6. Індивідуально-профілактична діяльність дільничного інспектора поліції потребує удосконалення у таких напрямках: 1) законодавче закріплення переліку суб'єктів, об'єктів та засобів такої діяльності; 2) збільшення кількості форм та методів профілактичного впливу; 3) дотримання прав і свобод осіб, які профілактуються; 4) налагодження взаємодії між службою дільничних інспекторів поліції з іншими підрозділами поліції та громадськістю; 5) навчання дільничних сучасним методикам профілактичного впливу.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

Для належного опанування цією темою рекомендується:

1) звернутися до положень навчальних дисципліни, які стосуються профілактичної роботи підрозділів превентивної діяльності поліції;

2) в години самопідготовки опрацювати положення нормативно-правових актів МВС, визначивши форми та методи індивідуально-профілактичного впливу дільничного на осіб, які перебувають на обліках у цій службі;

3) звернути увагу на порядок постановки на профілактичний облік, документи, які складаються дільничним офіцером поліції, строки перебування на обліку та підстави зняття з нього;

